

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»

Інститут Електроенергетики

Електротехнічний факультет

Кафедра перекладу

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

кваліфікаційної роботи ступеню магістр

студента

Нашокіна Євгена Олеговича

академічної групи

035М-20-1

спеціальності

035 Філологія

спеціалізації

035.041

за освітньо-професійною програмою вищої освіти «Германські мови та літератури (переклад включно)», перша – англійська

на тему: Особливості перекладу промов історичних та сучасних політичних лідерів США та Великобританії

Керівники	Прізвище, ініціали	Оцінка за шкалою		Підпис
		рейтинговою	інституційною	
кваліфікаційної роботи	Алексеев А.Я.			
Рецензент	Кабаченко І.Л.			
Нормоконтролер	Короткова С.В.			

Дніпро
2022

ЗАТВЕРДЖЕНО:
завідувач кафедри
перекладу

Введенська Т.Ю.
(підпис) (прізвище, ініціали)

«_____» _____ 2022 року

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу
ступеня магістр

студенту **Нащокіну Є.О.** академічної групи **035М-20-1**
(прізвище та ініціали) (шифр)
спеціальності **035 Філологія**
спеціалізації **035.041**

за освітньо-професійною програмою вищої освіти «Германські мови та літератури (переклад включно), перша - англійська

на тему: **Особливості перекладу промов історичних та сучасних політичних лідерів США та Великобританії**

затверджену наказом ректора НТУ «Дніпровська політехніка» від 15.11.2021 № 969-с

Розділ	Зміст	Термін виконання
Розділ 1	Особливості публіцистичного стилю у політичному дискурсі	05.11.2021
Розділ 2	Дослідження особливостей перекладу текстів промов історичних і сучасних політичних лідерів США та Великобританії українською мовою	12.01.2022

Завдання видано _____ Алексєєв А.Я.
(підпис керівника) (прізвище, ініціали)

Дата видачі 21.10.2021

Дата подання до екзаменаційної комісії 25.01.2022

Прийнято до виконання _____ Нащокін Є.О.
(підпис студента) (прізвище, ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ОСОБЛИВОСТІ ПУБЛІЦИСТИЧНОГО СТИЛЮ У ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ	
1.1 Поняття публіцистичного стилю, його підвиди та цілі	7
1.2 Ознаки та функції публіцистичного стилю	9
1.3 Риторика як спосіб вираження публіцистичного стилю.....	12
1.4 Місце англомовних політичних промов у системі дискурсів.....	23
1.5 Лінгвостилістичні характеристики англомовного політичного дискурсу.....	28
Висновки до 1 розділу.....	31
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПЕРЕКЛАДУ ТЕКСІВ ПРОМОВ ІСТОРИЧНИХ І СУЧАСНИХ ПОЛІТИЧНИХ ЛІДЕРІВ США ТА ВЕЛИКОБРИТАНІЇ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ	
2.1 Теоретичні основи та принципи перекладу англомовного політичного дискурсу на матеріалі промов.....	33
2.2 Лексичні особливості перекладу текстів політичних промов	39
2.3 Стилістичні особливості перекладу текстів політичних промов...	45
Висновки до 2 розділу.....	49
ВИСНОВКИ.....	51
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	53

ВСТУП

У зв'язку з розширенням та зростанням ролі засобів масової інформації у світі посилюється політичний вплив і маніпуляція суспільною свідомістю. Політичний дискурс є виразом всього комплексу взаємовідносин між людиною та суспільством і, таким чином, впливає на формування у реципієнтів картини світу.

Політичні промови майже завжди є гостропубліцистичними, тому що в них є ствердження певної ідеї, погляду, напрямку, ідеологічної позиції, а це неминуче означає відмову від інших позицій, якщо навіть вони й не називаються. Вираження ідейної позиції, особливо на великий загаль слухачів, завжди потребує пафосу, який може виражатися по-різному: вдалими, «ударними» перифразами, порівняннями і зіставленнями, епітетами й метафорами, морально-етичними антитезами, ствердними запереченнями, повторенням певних ідеологем, гіперболами, актуалізацією окремих слів і виразів, влучних і дотичних до ситуації, ритмічним синтаксисом, експресивним тонуванням. Саме ці фактори становлять найбільшу складність для перекладача, а переклад таких промов вимагає більшої уваги до нього.

Вибір теми дослідження обумовлений важливістю вивчення проблеми перекладу політичного дискурсу, оскільки виявлення складнощів при його перекладі та визначення можливих шляхів вирішення даної перекладацької проблеми має допомогти перекладачам у їх діяльності з метою більш точної та повної передачі інформації в такій серйозній та важливій сфері, як політична сфера, у мові перекладу. З іншого боку, політичний дискурс, часто схильний до перекладу, становить інтерес у плані перекладацьких проблем та їх вирішення взагалі.

Метою наукового дослідження є проаналізувати лексичні, стилістичні та граматичні особливості, які виникають при перекладі англійських політичних

промов українською та визначити основні перекладацькі трансформації і прийоми, які застосовуються при перекладі таких промов.

Об'єкт дослідження – промови історичних і сучасних політичних лідерів США і Великобританії.

Предмет дослідження – перекладацькі прийоми та трансформації, які використовують для відтворення закладеного у текст англомовних політичних промов змісту у мові перекладу.

Методи дослідження визначено відповідно до поставлених завдань та етапів дослідження. На першому етапі дослідження було використано аналіз наукової і публіцистичної літератури з теми дослідження. *Метод трансформаційного аналізу* використано для опису перекладацьких прийомів, використаних при перекладі англомовних політичних промов.

Для досягнення поставленої мети були поставлені такі **дослідницькі завдання**:

- 1) Вивчити поняття і специфіку публіцистичного стилю, його підвиди, цілі та функції.
- 2) Розглянути риторику як спосіб вираження публіцистичного стилю.
- 3) Дослідити лінгвостилістичні характеристики англомовного політичного дискурсу.
- 4) Розглянути основні ознаки політичного дискурсу та місце англомовних політичних промов у ньому.
- 5) Проаналізувати способи перекладу англомовних політичних промов українською мовою.
- 6) Виділити основні перекладацькі прийоми і трансформації при перекладах промов англомовних політичних лідерів.

Структура дипломної роботи. Дипломна робота складається з вступу, двох розділів, висновків і списку використаної літератури.

У першому розділі вивчається теоретична база даної роботи. Розглядається специфіка публіцистичного стилю у політичних промовах,

докладно описані лінгвостилістичні характеристики англомовного політичного дискурсу і їх вплив на кінцевий переклад.

Другий розділ присвячено практичному дослідженню перекладацьких трансформацій і прийомів, залучених при перекладі англомовних політичних промов. У ньому детально аналізуються тексти і переклади промов історичних і сучасних політичних лідерів США та визначаються основні способи передачі особливостей таких текстів мовою перекладу.

Наукова новизна роботи дипломного дослідження полягає в описанні лексичних, стилістичних та граматичних особливостей перекладу текстів у сучасному політичному дискурсі. У роботі запропонований аналіз перекладацьких прийомів і трансформацій, використаних при перекладі політичних промов.

Практичне значення роботи полягає у тому, що отримані дані аналізу можуть слугувати матеріалом для вивчення студентам-перекладачам і при викладанні Практики перекладу з англійської мови.

Апробація роботи. Основні теоретичні положення та результати дослідження пройшли апробацію на ХІХ-ій Міжнародній студентській конференції «Європейські мови-2021: інновації та розвиток».

РОЗДІЛ 1.

ОСОБЛИВОСТІ ПУБЛІЦИСТИЧНОГО СТИЛЮ У ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВАХ

1.1 Поняття публіцистичного стилю, його підвиди та цілі

Публіцистичний стиль мовлення – стиль, що характеризує різного роду «звернення» до публіки. До жанрів цього стилю належать статті, інтерв'ю, доповіді, виступи, промови, есе. Найчастіше публіцистичний стиль використовують засоби масової інформації.

Публіцистичний стиль виступає як у письмовій, так і в усній формі, які в межах цього стилю тісно співпрацюють, зближуються, причому основною вважається письмова форма. Дослідники також виділяють такі підстили:

- журнально-публіцистичний (мова газети);
- агітаційний (заклики, листівки, прокламації);
- офіційний політико-ідеологічний (постанови);
- масово-політичний (виступи на масових політичних зборах).

Однак чіткої межі між цими підстилями в науці не існує. Особливе місце серед них посідає газетно-публіцистичний підстиль [5, 53]. Стиль масової інформації не можна ототожнювати з публіцистичним стилем з його основною агітаційно-пропагандистською функцією. Завдання та функції стилю масової інформації та популярний виклад наукових досягнень, поширення художньо-естетичних знань, і програми та матеріали навчально-освітнього плану [7, 27]. Стиль масової інформації поділяється на власне інформаційний, газетний різновид, споріднений із офіційно-діловим стилем, і на різновид публіцистичний, що ґрунтується на мовних засобах значно ширшого діапазону, ніж різновид інформаційний. Саме тут використовуються всі три емотивні мовні шари, тоді як специфіка інформативних жанрів змушує їх користуватися тільки нейтральними мовними засобами. Сформувавшись на ґрунті нейтральної

лексики народно-розмовної мови, стиль масової інформації використовує в публіцистичному різновиді мовні засоби художнього, наукового й офіційно-ділового стилів, а в інформаційному переважно наукового й офіційно-ділового. Саме тому інформаційний різновид в українській літературній мові формувався значно довше, ніж власне публіцистичний. Публіцистичний різновид стилю масової інформації нерідко визначають як «впливовий», оскільки він призначений насамперед переконувати читача, формувати його ставлення до певних подій і явищ суспільного життя. У зв'язку з цим утворилися й певні публіцистичні кліше, у яких втілюється заклик й оцінка подій і які сприяють швидкому взаєморозумінню автора й читача. Такі кліше становлять основу публіцистичного різновиду стилю масової інформації, бо особливості індивідуального вияву тісно пов'язані з виявом часових і національних ознак у стилі.

Публіцистичний функціональний стиль, на відміну від наукового, гостріший, більш уніфікований, відрізняється більш виразною індивідуальною, тимчасовою та національною диференційованістю. Як мову засобів масової інформації цей стиль характеризується популярним, чітким викладом, орієнтованим сприйняття повідомлень, на стислість і зрозумілість інформації, що важливо задля емоційного впливу на читача або слухача. Об'єднуючи письмову та усну форми літературної мови, публічний стиль виробляє свої засоби стилістичного вираження мови, актуалізує певні стилістичні прийоми (використання негативних конструкцій у функції затвердження, варіанти тимчасових форм опису дієслова для оповідання, використання повторів, інверсія та фігури мови, тобто надають емоційний вплив). Це все міститься в риторичних питаннях, закликах-зверненнях до читачів, слухачів, у виборі лексичних, фразеологічних одиниць, з якими асоціюється пишнота, патетичність, спонукальна експресія [51, 155].

Публіцистичність як властивість суб'єктивно-вольового оцінного висловлювання співвідноситься з полемічною мовою і досягається завдяки

точним характеристикам, епітетам, нагнітання оцінок, лексично-семантичним повторам. Таким чином, публіцистика та емоційно-оцінна експресивна одиниця мови. Це структурно-семантичне поняття публіцистичний стиль ширше, ніж мова засобів [1, 306].

1.2 Ознаки та функції публіцистичного стилю

Сьогодні прийнято називати стилем масової інформації класичний публіцистичний стиль, який досліджують українські лінгвісти – Л. Шевченко, Д. Дергач, О. Стишов, Н. Шумарова, Л. Шулінова та інші. Хоча його ще не виокремлюють в окремий стиль, як приклад промов політичних діячів можна розглядати жанр інавгураційної промови в його межах, адже інавгурація президента країни завжди набуває популярності в масмедійному просторі, більшість людей її бачать з екранів телебачення і сприймають як будь-який інший текст ЗМІ. Вище названі дослідники виокремили ряд характерних ознак для стилю масової інформації:

- використання форм, характерних для усного мовлення;
- особливих знаків для відтворення інтонації, міміки;
- наявність розмовно-побутової лексики;
- використання рекламних засобів у тексті;
- вільний і розкутий характер;
- намагання урізноманітнити виклад матеріалу, зробити його більш дохідливим;
- вплинути на емоції адресанта інформації, зацікавити його, переконати, змусити співпереживати, співчувати;
- термінологізація інформаційного мовлення та інші.

Таким чином, розглядати інавгураційну промову в межах конкретного стилю не можна, адже в ній наявні ознаки кількох стилів. Вони перебувають у постійній взаємодії, тому кожен із них містить в собі елементи іншого [57, 20].

В інавгураційній промові наявні елементи офіційно-ділового та публіцистичного стилів, риси стилю масової інформації. Отже, політичну промову потрібно трактувати як окремий жанр на межі публіцистичного та офіційно-ділового стилів.

Для публіцистичного стилю характерні ознаки, які є домінуючими в інших стилях. Будь-який вираз цього стилю має спиратися на фактичний матеріал, на аналіз життєвих фактів (це ріднить його з науковим стилем, особливо тими текстами, які стосуються суспільних наук). Не меншу роль грає й інтерпретація фактів, авторські оцінки, аналізи, висновки. Для вираження їх необхідно використання емоційно-експресивних мовних засобів: виявляючи думки, почуття, позику самого автора, вони здатні викликати реакцію у відповідь адресата.

Інформаційна функція реалізується також різноманітними методами різних рівнів. Найчастіше при цьому використовують загальномовні засоби та способи передачі повідомлення, інформації, можна спостерігати взаємопроникнення стилів, зокрема впливом геть газетний стиль наукового і офіційно-ділового стилів [15, 188]. Інформаційна функція здійснюється через логіко-поняття свого боку мови, що відрізняється певною мірою нейтральністю, точністю, об'єктивністю вираження. Це можна спостерігати у використанні наукової, офіційно-ділової, суспільно-політичної термінології, спеціальної лексики різних галузей знань, широкому використанні власних назв.

Інформаційна функція втілюється у особливостях публіцистичного стилю, пов'язані з проявами інтелектуальності промови. Такими стильовими характеристиками є:

- 1) документалізм, що передбачає документально-фактографічну точність;
- 2) стриманість, офіційність;
- 3) певна узагальненість, абстрагованість викладу як наслідок аналітичності [15, 188].

Популяризаторська функція часто теж зумовлена агітаційно-пропагандистською. Вона проявляється у повідомленнях про нові наукові відкриття, про новини техніки і т. д. Звернення до мови наукового стилю з рисою втілення цієї функції [15, 189].

О.Д. Пономарів також наголошує на важливості поєднання в публіцистичному стилі і одночасно протиставлення стандарту та експресії. Він пише, що «об'єктом публіцистичного викладу є явища всіх ділянок життя людини – від картинок побуту до подій історії та світової політики. Тому перед публіцистом стоїть потреба пошуку оптимальних засобів впливу, зокрема пошуків експресії. Адже в Публіцистичному твору треба як надати інформацію, а й витлумачити її з певних позицій, переконати у правильності цих позицій. З огляду на це серед інших емоційно-експресивних засобів тут безпосередньо звернення до читача, зокрема у відповідей» [50, 13].

Публіцистика має бути одночасно і впливовою, і інформативною. Майстерністю публіциста слід вважати чергування в тексті експресивних і інформативних компонентів, вдале їхнє поєднання, що посилює вплив публіцистичного тексту.

Отже, публіцистичний стиль більш дієвий і широко використовується. Основна його – активний вплив на читача чи слухача, одна функція переконання у правильності висловлених думок, агітація. Публіцистичний стиль передає інформацію з метою пропаганди певних ідей серед широких верств населення, такий вид суспільно-політичної літератури, в якому поєднуються логічний та емоційно-образний способи дослідження та відображення дійсності. Таким чином, публіцистичний стиль відзначається не тільки чіткою публіцистикою, детальністю та логічністю викладу, а й

емоційною. Звідси тяжіння публіцистичного стилю до наукового та художнього. Для нього характерно, по-перше, метафоричне застосування наукової термінології, по-друге, образність та експресивність. Публіцистичний стиль розрахований на максимальне активне сприйняття, розумність та реакцію, а мова публіцистики передбачає залучення до обговорення другої особи, має на увазі реакцію на повідомлення.

1.3 Риторика як спосіб вираження публіцистичного стилю

Політичне красномовство – це виступ оратора, що виражає інтереси тієї чи іншої партії (політичної сили) чи роз'яснює якусь суспільно-політичну ситуацію [7, 25]. Політичне красномовство як один із засобів боротьби за владу чи гармонізацію суспільних відносин заявило про себе у найдавніші часи, коли люди намагалися вирішувати соціальні конфлікти не тільки зброєю, а й силою переконання. Глакмен М. відмічав, що навіть у первісних, дикунських суспільствах політичне красномовство відіграло колосальну роль, і за своїм психологічним малюнком майже не відрізнялося від сучасного: *«Під час загального зібрання воїнів, коли спіє кукурудза, відбуваються живі суперечки. Королю вільно задають будь-які запитання, на які він мусить відповісти, причому так, аби ці відповіді задовольнили народ. У цей час я бачив, як прості воїни вибігали зі своїх рядів, перетворюючись на натхненних ораторів, вони були вкрай збуджені, вони не тільки обмінювалися палаючими поглядами з королем Пандою, а й клеймили його на очах у всіх; вони засуджували його дії, обвинувачували його в підлості та малодушші, вимагали від нього пояснень, спростовували його контраргументи, розбирали по кісточках його відповіді і викривали їхню брехливість; нарешті, вони гордовито погрожували королеві і закінчували виступ жестом презирства. Також я бачив, як після таких дискусій прибічники короля та прибічники опозиції кидалися одне на одного. Я*

бачив, як на голос деспота вже ніхто більше не звертав уваги, і ось-ось мала б вибухнути революція, і ось-ось мав би виступити якийсь амбіційний чоловік, аби використати обурення противників короля. Але що не в меншому ступені мене здивувало, то це порядок, який встановлювався по закінченні такого роду народного трибуналу» [18, 69].

Коли стадію дикунства змінила стадія варварства, роль красномовства ще більш зростає. Так, у дохристиянській Ірландії в перші століття нашої ери вже існувало розвинене публічне красномовство на тінгу – приблизному аналогу слов'янського віча.

Справжньою колискою політичної культури та батьківщиною політичного красномовства стала антична Греція. Саме слово «політика» походить від грецького поліс, – місто, багато людей. На відміну від громіздких монархій Давнього Сходу, у грецьких містах-державах було створено багато різноманітних політичних моделей: тиранію, олігархію, демократію, тощо. Саме в Греції визначилося, що політична активність зростає зі зростанням ролі особистості. З відокремленням індивідуальності від полісного колективу, змаганнями особистостей за вплив у житті громади зростає й політична активність, створюються політичні партії тощо.

Політичне красномовство формується на ґрунті так званої епідектичної (урочистої) риторики, але без пишнот і панегірично-урочистого тону. Власне, важко провести межу між красномовством епідектичним і політичним. Так, Демосфен був яскравим представником епідектичної урочистості й водночас гостро-актуальним політичним оратором. Після македонського завоювання змагання політичних сил згасають, що веде до швидкого занепаду політичного красномовства. Проте воно встигло досягти тут значного розвитку: словом оратора на а горі (місце публічного зібрання афінян, афінське віче) вирішувалися долі окремих осіб, великих політичних започаткувань, долі цілих країв і народів [18, 69].

Цікаво, що поруч з політичними промовами в невимушеній прозаїчній формі в Афінах розвилася й політична поезія (наприклад, елегії законодавця Солона, який наприкінці VI ст. до н. е. закликав до війни за о. Саламін, до миру між аристократією та демосом тощо).

Наслідуючи греків, охоче беруться за перо й римські державні діячі, пишучи памфлети та політичні мемуари, автобіографії, послання або історію. Саме в цей період починається публікація промов видатних риторів, що спричинило виникнення літератури нового типу – публіцистики.

Подібна картина спостерігалася всюди, де розвиток суспільства йшов у напрямку розкріпачення особистості. Так, протягом усього Нового часу в Європі розгортається ренесансний процес, що стимулює зростання політичної активності суспільства. Піонером тут виступає Західна Європа, досвід якої широко засвоюється в усьому світі. Подолання тоталітарних режимів і пережитків середньовічної німоти суспільства стимулюють політичну активність і, звичайно, розвиток політичного красномовства.

Політичне красномовство, як правило, пов'язане із соціальним розшаруванням суспільства, зіткненням інтересів різних класів, які виражено в програмах різноманітних партій. Через це політичний оратор є ангажованим («завербованим»). Він може вкладати у свою промову яскраве особисте ставлення до тої чи іншої проблеми, але сама проблема залишається значною у громадському відношенні, надособистісною. Це визначає підвищену ідейність політичної промови. У нинішній Україні, де існує та змагається за владу понад 100 політичних партій, ідейний спектр політичної промови вельми строкатий, що відбиває складність і багатобарвність духовного життя українського громадянина.

Водночас у жодній іншій галузі не спостерігається такої динаміки зміни позицій, використання політичної програми в особистих Інтересах, а часом і просто демагогії. Популістський оратор завжди апелює до маси, пропонує оманливо легкі рішення, аби піднятися до політичного поста.

Проте відповідальність політичного оратора набагато більша, ніж, скажімо, відповідальність університетського професора, якщо взяти до уваги масштаб резонансу його промови. Адже політичний оратор мобілізує до діяльності, до активності тисячі людей, і його слово дуже легко стає дією [5, 111].

Політична культура виховується століттями, вміння вести політичну боротьбу суто вербальними методами, з повагою до опонента, не з'являється на голому місці. Нинішній стан політичного красномовства в Україні переконливо свідчить про те, що оратор-політик має терміново навчатися основ елоквенції, починаючи принаймні зі знання державної мови.

Політична риторика диференціюється на такі основні жанри, як політичні промова, доповідь, виступ, інформація, огляд і бесіда, що різняться між собою обсягом (більшим або меншим) та вагомістю вкладеного оратором змісту [6, 54].

Наприклад, політична доповідь виголошується зазвичай на партійному з'їзді й окреслює стратегію політичної діяльності цієї партії. А політичну інформацію можна почути в підвідомчих цій партії осередках освіти, дитячих закладах (типу скаутських чи піонерських), розрахована вона на ліквідацію політичної безграмотності. Огляд чи бесіда обираються політиками, які хочуть знайти свою аудиторію на виборчій дільниці. Політичний виступ або промову ми часто чуємо з екрана телевізора чи по радіо (наприклад, виступи депутатів у Верховній Раді).

Політична промова диференціюється за сферою функціонування на парламентську, мітингову та воєнну, У моменти суспільного неспокою, революцій чи соціальних перетворень значного поширення набувають мітингові промови. У періоди стабілізації суспільного життя переважає цікавість до парламентського красномовства [9, 237].

У наш час розвивається швидко як парламентське, так і мітингове красномовство. Зрозуміло, що підтримання бойового духу та патріотичних

почуттів неможливе в умовах воєнних дій без виступів командирів різного рангу: відомі численні випадки, в яких слово було рівноцінне зброї.

Особливого значення набирає політичне красномовство за умови широкого тиражування його засобами масової комунікації: пресою, радіо, телебаченням.

Промова (розповідь, опис, міркування) є публічним мовленням, тому теорія риторики пропонує аналітичну модель – риторичний трикутник, що складається з необхідних складових: промовець, слухачі та промова. На фоні публічного мовлення виділяють і його три якісні підвиди: етос, логос та пафос, що, відповідно, визначають морально-етичну, мовленнєву та емоційну компоненти. Кількісні параметри публічного мовлення визначаються через монолог, діалог та полілог [1, 113].

До основних законів риторики, у відповідності до розділів риторики, відносять ті закономірності-вимоги, що задають необхідні дії (інвенція) промовця (оратора). Для інвенції вони наступні:

1. Концептуальний закон, який визначає дії автора, вибір теми, врахування ситуації тощо, тобто визначає концептуальну модель промови в цілому.

2. Закон моделювання аудиторії (слухачів), який визначає як установки промовця, так і його ораторські можливості. Моделювання аудиторії передбачає, насамперед, створення портрету аудиторії, як соціально-психологічної єдності, що задається сукупністю особистостей: потребами, оцінками, міжособистісними стосунками, ставленням як до самого промовця, так і до змісту промови [9, 15].

3. Стратегічний закон – передбачає напрацювання системної програми впливу на аудиторію, що включає необхідні соціально-психологічні феномени: моду, навіювання, спортивного азарту, зараження, переконання тощо. Стратегія передбачає і особливі тактичні кроки: вирішення завдання, надзавдання та наднадзавдання. Для досягнення цих задач використовують і відповідні

прийоми: новизни, проблемної ситуації, співучасті, взаємодії інтересів та інші [50, 25].

Лише дотичне знайомство з основними законами риторики індукує думку, що риторика – це надскладна наука, де обов'язкова наявність розуміння проблем мовознавства, психолінгвістики, театрального мистецтва тощо. Наприклад, завдання легко охопити потенційному слухачу, якщо промовець навіть і не сформулює його достатньо чітко та ясно. Але надзавдання промовець повинен чітко виділити, усвідомивши його для себе, тоді як для слухача воно може бути невиявленим. Наднадзавдання досягається лише при вирішенні задачі та надзадачі, тобто випадкове виконання такого завдання неможливе. При відсутності останніх двох цільових установок як промовець, так і промова стають непривабливими для слухачів. Тобто слухачі не будуть відчувати «пізнавальної» відстані, а сам промовець буде сприйматись як один з них (слухачів). Наявність надзавдання у промовця формує у слухача так званий «пізнавальну» невизначеність, яку слухач прагне усунути [9, 22].

Проблемні питання диспозиції, як розділу риторики, закладають дотримання так званого тактичного закону, що, у відповідності до складових риторичного трикутника (промовця, слухачів та промови!), передбачає основні принципи відбору аргументів, активацію мисленнєвої та емоційно-вольової сфери як оратора, так і аудиторії. До тактичних особливостей промовця слід віднести: структурні вимоги до промови, логічну культуру промовця, методи та прийоми викладу тексту промови тощо [9, 30].

Проблеми елокуції, як мовленнєвого впливу на слухача, визначаються і відповідними принципами-вимогами (законами), до яких необхідно віднести мовленнєвий закон, до якого традиційно відносять комунікативні та мовленнєві особливості промовця, а саме: ясність, точність, простота, адекватність тощо. Ці параметри доповнюються мовленнєвою виразністю, до яких слід віднести тропи, стилістичні фігури, стильові особливості тощо [9, 25].

Опрацювання промови та безпосереднє її проголошення передбачає і особливі вимоги-закони, а саме:

1. Закон ефективної комунікації – це вміння підтримувати достатній контакт з аудиторією на всіх етапах промови як плідного спілкування (збереження, коригування, тобто вміння керувати/управляти поведінкою як аудиторії, так і своєю власною).

2. Системно-аналітичний закон – передбачає здатність та вміння аналізу якості та ефективності мовленнєвого спілкування під час проголошення промови, самої промови та мовленнєвої діяльності промовця. Останнє дає можливість переглядати, оцінювати та змінювати саму промову, стильові особливості, тобто розвивати свій (індивідуальний) стиль, тобто планувати та прогнозувати власну риторичну діяльність [9, 40].

Як бачимо, закони риторики мають цілком осучаснений вигляд, визначаючи суттєві зв'язки риторики з іншими науками: психологією, логікою, мовознавством тощо.

До основних жанрів красномовства відносять:

1. Соціально-політичний жанр (доповідь, агітаційна промова, політогляд, парламентська промова).

2. Академічний жанр (лекція, реферат. Наукова доповідь, бесіда, огляд тощо).

3. Лекційний жанр (репортаж, кіно-лекція, лекція-концерт. Лекція-екскурсія).

4. Військовий жанр (промова на конференції, запалювальна промова).

5. Судовий жанр (звинувачувальна промова, захисна промова, промова потерпілого, самозахисна промова).

6. Дипломатичний жанр (промова на міжнародній конференції, промова при здійсненні дипломатичного акту).

7. Соціально-побутовий жанр (ювілейна промова, тост, побутове оповідання, ритуальна промова).

8. Церковно-богословський жанр (церковна проповідь, промова на освячення храму, промова на соборі, ритуальна промова) [9, 52].

Сукупність засобів мовленнєвої та мовної виразності визначають стиль промови. Вчення про стилі називають стилістикою. Розрізняють такі види стилістики: функціональну, стилістику художньої мови, індивідуальну та практичну. Функціональна стилістика вивчає та формує основну мету, завдання риторики, ситуацію, адресата тощо. Стилiстика художньої мови служить для риторики зразком та джерелом майстерності. Індивідуальна стилістика задає та вивчає індивідуальні особливості автора та промовця. Практична стилістика дає рекомендації, обґрунтовує необхідний вибір риторичних засобів.

Професор А.Я. Алексєєв писав, що будь-яке стилістичне дослідження завжди пов'язано з мовними стилями, які відбивають конкретні типи текстів (письмових чи усних), оскільки поняття функціонального належить передусім мові. Фономорфологічні, лексико-граматичні та інші властивості мови диференціюються залежно від сфер їх використання у суспільстві та, стаючи стійкими, характеризують вже стиль мови та утворюють систему функціональних стилів та їх жанрів у цілому. Таким чином кожен функціональний стиль характеризується своєю власною мовною специфікою, яка знаходить своє вираження у його стильових рисах. Оскільки ці стильові риси різними вченими класифікуються по-різному, тому ми стикаємося і з строкатою номенклатурою стилів в тому самому мові. Так, французькою мовою Р.Г. Піотровський виділяє книжковий, літературний та просторовий стилі; Ю.С. Степанов, спираючись на тріаді «система – структура – норма» Еге. Косериу і бачачи ніякого різницю між стилем мови та стилем промови, говорить про книжному, нейтральному, розмовному і просторічному стилях; Н.П. Потоцька – про ораторський, публіцистичний, офіційний, науковий, епістолярний і просторічний стилі тощо [2, 49].

До особливих стилів відносять: озвучену письмову (ненатуральну) промову, наприклад, переказ підручника у школі; діалекти (місцеві говори);

народнопоетичний стиль, стиль казки, міфу, епосу, народної пісні, билини тощо. Слід відмітити, що стилістика задає не тільки форму, орієнтири, але задає і заборони.

Якщо риторика формується як прагматична наука, то стилістика формується як витончена лінгвістична наука, досліджуючи найменші порухи думки. Стилiстика досліджує образи, порівняння, емоції, асоціації, задуми тощо, перетворюючись, таким чином, у найкращу школу для оратора. Індивідуальний стиль є ознакою професійно культури, тобто «обличчям» оратора.

Процес мовлення, тобто перетворення думки у слово, є досить складним, починаючи від малюнка, жесту, формули тощо. Але він залишається спілкуванням. Мовлення розрізняють як професійне, навчальне та побутове. Продуктом мовлення є текст (писемний, усний, подумки). Стилiстична єдність тексту підпорядковується вимогам жанру, а звідси і виникає так звана комунікативна мета, ситуація тощо. Текст аналізують за змістом, логічною формою, стилістичними чи логічними засобами тощо. Такі проблеми охоплюються теорією комунікації, тобто вченням про інформаційним обмін, обмін емоціями та діями. Той, хто посилає сигнали, – визначається як комунікатор, хто приймає – перцепієнт (виключаючи, звісно, прилади!). Іншими словами, комунікативний процес передбачає взаєморозуміння. У термінах риторики це – розмова, обговорення, обмін думками, повідомлення, наказ тощо. У широкому розумінні – це соціальні контакти, які можуть розглядатись як з боку якості, так і кількості, але такий процес залишається двостороннім. Одностороннім залишається масовий комунікативний процес (радіо, телебачення, преса, реклама тощо) [1, 26].

Особливості впливу слова на слухача вивчає психолінгвістика. Як бачимо, мовленнєва діяльність виходить за межі власне риторики як науки, стає об'єктом та предметом теорії комунікації у цілому, породжуючи науку про мовну здатність людини (мовлення), сприйняття, соціальну роль спілкування.

Наприклад, якщо у мовознавстві аналізуються готові мовні структури, а звідси граматики, фонетика, морфологія, синтаксис, – то психолінгвістика вивчає породження висловлювань, мовленнєве спілкування як намір, планування, що фіксуються відповідними семантико-граматичними структурами. Сучасна риторика, таким чином, безпосередньо виходить на координацію не тільки міжособистісних стосунків, але, засобами психолінгвістики, досліджує координацію мовних центрів мозку, органу мови (звучання голосу, формування звуків, інтонації тощо), сприйняття, розуміння, тобто і почуття, і осмислення. Психолінгвістика, як необхідна складова риторики, допомагає зрозуміти внутрішній стан слухачів, закономірності сприйняття, уваги. Промовець, враховуючи досягнення таких наук, доцільніше підбирає слово, темп, тембр тощо. Останнє дає можливість формувати і нові цілі риторики, так звані алгоритми спілкування, мовну поведінку у побуті, сім'ї, громадському та політичному житті [59, 169].

Виявляючи та усвідомлюючи особливу здатність слова, оратор (державний службовець, дипломат, політик, військовий, лікар, священник тощо) повинен знати, що вже у так звану сиву давнину людство розрізняло Добре (світле) слово і його діалектичного брата – диявольське слово, що у загальнолюдській культурній парадигмі отримало назву добра і зла, світла і тьми тощо. У християнській культурі, наприклад, ці поняття охоплюються і відповідними іпостасями: Ісус Христос та сатана. Отже, цілі та засоби досягнення риторично спорядженої мети цілком можуть бути виправдані діями, намірами, бажаннями оратора-промовця, але істинну оцінку можна дати лише загальнолюдським, високогуманним змістом, що і визначатиме загальнокультурну істинність/цінність самої промови.

Таким чином, будь-яка професійно обрамлена дія промовця набирає етичного змісту, тобто набуває моральнісного звучання, наповнюється особливою відповідальністю, що межує з правовою. Важливим є те, що власне моральнісне ще не є змістом правової науки, скільки базується не стільки на

виписаній процедурі (процесі), а безпосередньо апелює до «Я» людини, закликаючи людину до дії, поступитись своїм інтересом, відмовитись від бажаного тощо. Саме з цього боку риторика, як політичний, ідеологічний засіб може приховувати у собі дріб'язкові чи, навіть, великодержавницькі злочинні наміри, що можуть маскуватися у поетичні звороти, улесливі обіцянки тощо. Особливо злочинним стає слово у людей, що волею долі мають відношення до владних структур, мають доступ до маніпулювання великими масами пересічних, а тому і довірливих громадян. Саме таке розуміння риторики, тобто як словесного засобу впливу на людину, закладає і професійну вимогу – не нашкодити людині [1, 25].

Красномовство відіграло помітну роль у формуванні культури античного суспільства. Існував навіть міф про божественне походження риторики: Юпітер покликав до себе Меркурія і звелів дати людям риторику. Особливо активно розвивалися суспільно-політична риторика, судове та академічне красномовство. Колискою античного ораторського мистецтва була Греція. Згодом, після походів Александра Македонського (IV ст. до Христа) грецька культура поширилася майже в усьому світі (т.зв. еллінізм). Після засвоєння засад грецького красномовства Давнім Римом, що був в античності «володарем світу», греко-римська риторика стала основою ораторської культури народів Європи.

Розвиткові суспільного життя давніх греків, у якому неабияку роль відігравав духовно-культурний пошук, сприяв загальний інтерес до вишукано сформульованої думки, добірного слова. Особливо це стосується колиски демократії – Афін, де буяло політичне життя й змагалися за прихильність демосу (народу) різні партії. Натомість похмура суперниця Афін – Спарта, де панували жорстокий тоталітарний лад та ідеали воєнізованого аскетизму, красномовство зневажала: тут у моді був славнозвісний спартанський лаконізм, надзвичайна стислість вислову.

Особливо поширеним у Давній Греції було судове красномовство. У житті давнього грека суд мав велике значення, але він відрізнявся від сучасного. Інституту прокурорів не існувало, позивачем міг бути будь-хто. Звинувачений захищався сам: виступаючи перед суддями, він прагнув не стільки переконати їх у своїй невинності, скільки зворушити, привернути їхні симпатії на свій бік. З цією метою застосовували найрізноманітніші прийоми. Якщо звинувачений мав велику сім'ю, він приводив своїх дітей, які благали суддів змилосердитися над їхнім батьком. Якщо він був воїном, він оголяв груди, показуючи рубці від ран, отриманих у боях за вітчизну. В умовах заплутаного судового права судитися в Давніх Афінах було справою нелегкою, до того ж не всі мали дар слова, щоб прихилити до себе суддів. Тому ті, хто позивався, вдавалися до послуг осіб досвідчених, а головне, тих, хто мав ораторський талант [22, 8].

1.4 Місце англомовних політичних промов у системі дискурсів

Загалом, у Великому тлумачному словнику сучасної української мови, дискурс має таке визначення – розмова, словесна розправа [13, 299]. У лінгвістичній літературі існує вузьке та широке розуміння політичного дискурсу. Вузького розуміння дотримується Т.А. ван Дейк, на думку якого політичний дискурс – це дискурс політиків, який реалізується у вигляді урядових документів, парламентських дебатів, партійних програм, промов політиків. У цьому розумінні політичний дискурс обмежується діяльністю політиків. Таким чином, учений наголошує на інституційному характері політичного дискурсу [19, 2].

Серед різних типів дискурсу виділяють політичну. Проте немає чітких меж між цим дискурсом та такими, як науково-популярний, військовий,

суспільно-публіцистичний та інші. Внаслідок прозорості меж політичного дискурсу часто відбувається взаємопроникнення між типами дискурсу.

Політичний дискурс відноситься до інституційного типу. В.І Карасік визначає інституційний дискурс як спілкування в заданих рамках статусно-рольових відносин [24, 14]. Інституційний дискурс виділяється на підставі двох системотворчих ознак: цілі та учасники спілкування. Цілі політичного дискурсу – завоювання та утримання влади. Основними учасниками інституційного дискурсу є представники інституту (агенти) та люди, які звертаються до них (клієнти). Наприклад, у політичному дискурсі це політик та виборець. Учасники інституційного дискурсу дуже відрізняються за своїми якостями та розпорядженнями поведінки.

У зв'язку з розширенням та зростанням ролі засобів масової інформації у світі посилюється політичний вплив і маніпуляція суспільною свідомістю. Політичний дискурс є виразом всього комплексу взаємовідносин між людиною та суспільством і, таким чином, впливає на формування у реципієнтів картини світу [21, 159].

О.М. Баранов та Є.Г. Казакевич розглядають політичний дискурс як сукупність *«всіх мовних актів, які у політичних дискусіях, і навіть правил публічної політики, освячених традицією і перевірених досвідом»* [6, 6].

Є.І. Шейгал у своєму дослідженні виділяє польовий підхід до аналізу структури дискурсу політики та вважає дискурс політичним, якщо до сфери політики належить хоча б одна із складових: адресат, адресант або зміст твору [59, 245]. Таким чином, це є широким розумінням політичного дискурсу. У центрі поля знаходяться первинні жанри (дебати, виступи, промови тощо), але в периферії – вторинні жанри, поєднують у собі елементи політичного та інших видів дискурсу. Польовий підхід, на думку автора, дозволяє виділити особливі сфери дотику політичного дискурсу з іншими інституційними видами дискурсу та неінституційними формами спілкування (до них відносяться побутове та буттєве спілкування).

На думку Є. І. Шейгал, «політичний дискурс є своєрідною знаковою системою, у якій відбувається модифікація семантики та функцій різних типів мовних одиниць та стандартних мовних дій» [59, 3]. Іншими словами, йдеться не просто про мову як важливий чинник політики, а про «мову політики».

Політична мова як підсистема як англійської, так і української мов є сферою підвищеної мовної відповідальності. Це офіційна мова державної влади, засоби впливу якої відрізняються від мовних засобів, що використовуються в художній, публіцистичній та розмовній мові [51, 90].

Політичний дискурс, як різновид дискурсу, або суб-дискурс розгортається для досягнення, збереження та здійснення політичної влади. Основним наміром політичного дискурсу є потреба адресанта висловити своє бачення дійсності та переконати адресатів у тому, що таке бачення є єдино правильним. При цьому мовець оперує подіями майбутнього, тому вибір відповідних мовних засобів може відіграти вирішальну роль [27, 266].

Оскільки мета перекладу політичного дискурсу – викликати в іншомовного адресата реакцію, подібну до реакції адресатів вихідного тексту, то завдання перекладача ускладнюється ще й тим, що політичний дискурс апелює до ієрархії цінностей, актуальної лише в межах певної культури, для якої політичний дискурс власне створений. Перекладач повинен, перш за все, правильно інтерпретувати вихідний текст, а тоді починати пошук засобів мови перекладу, здатних передати функцію вихідного повідомлення, його прагматику й емоційність. Національно специфічні реалії, особливості мовлення окремих політиків, авторські метафори та ідіоми, які підкреслюють національний колорит політичного дискурсу, викликають значні труднощі для перекладу [58, 62].

Виступ політика – ідеально спланована кампанія, яка потребує досить довготривалої і ретельної підготовки. Це складний процес, адже в результаті вони повинні не лише донести інформацію до суспільства щодо якоїсь сфери економічного, політичного чи суспільного життя, але, що важливіше, досягти

взаєморозуміння з аудиторією, переконати своїх громадян зайняти ту чи іншу позицію, а також заручитися їх підтримкою.

Головним інструментом, яким користуються політики задля досягнення своїх цілей, є політична промова. Політична промова – це заздалегідь підготовлений гострополітичний виступ із позитивними чи негативними оцінками, обґрунтуванням, конкретними фактами, з накресленими планами, перспективою політичних змін. Політичною промовою може бути парламентський виступ як публічне намагання переконати аудиторію в доцільності певної ідеї, заходів, дій. Для цього використовуються оригінальні пропозиції, аргументи, несподівані думки, емоційний виклад, швидка реакція, «рамка» мовного етикету [36, 235].

Політичні промови майже завжди є гостропубліцистичними, тому що в них є ствердження певної ідеї, погляду, напрямку, ідеологічної позиції, а це неминуче означає відмову від інших позицій, якщо навіть вони й не називаються. Вираження ідейної позиції, особливо на великий загаль слухачів, завжди потребує пафосу, який може виражатися по-різному: вдалими, «ударними» перифразами, порівняннями і зіставленнями, епітетами й метафорами, морально-етичними антитезами, ствердними запереченнями, повторенням певних ідеологем, гіперболами, актуалізацією окремих слів і виразів, влучних і дотичних до ситуації, ритмічним синтаксисом, експресивним тонуванням. Попередньо підготовлена і написана політична промова завжди має бути розрахована на живе виголошення.

Як і будь-які промови, політичні також мають свою власну класифікацію.

О.В. Падалка виокремлює такі види політичних промов:

- парламентські промови;
- передвиборчі промови;
- партійні промови;
- дипломатичні промови;
- вітальні промови;

– святкові промови.

Парламентський виступ – це публічне намагання переконати аудиторію в доцільності певної ідеї, заходів, дій. Для цього використовуються оригінальні пропозиції, аргументи, несподівані думки, емоційний виклад, швидка реакція, «рамка» мовного етикету [43, 235].

На думку Т.В. Бурмістенко, передвиборчі промови проголошуються політиком, який має намір балотуватися на пост Президента, перед виборами. Основною метою передвиборчих промов є утримання влади й схилення на свій бік виборців [12, 40]. О.В. Падалка визначає партійні промови, як ті, що створюються для висунання власних ідей та цілей, їх пропаганда [43, 236].

Дипломатична промова може охоплювати майже всі елементи комунікативного процесу, вона здебільшого належить до сфери ділової комунікації і відрізняється певними особливостями офіційно-ділового стилю, який обслуговує правову й адміністративно-суспільну сфери діяльності та використовується при написанні документів, ділових паперів і листів у державних закладах, а також у різних видах ділового усного спілкування.

У своїй роботі, О.В. Падалка вважає вітальні промови однією з прерогатив представників влади, вони формально призначені тематиці заходу, але ж насправді слугують популяризації промовцем своїх цілей і завдань [43, 25]. Святкові промови мають ритуальний характер та виражають загальні цінності й погляди. Масова аудиторія, на яку спрямовані святкові промови, має від них певні очікування, що є результатом набутого досвіду та знань відповідного ритуалу.

Політична мова пов'язана з важливими подіями суспільно політичного життя (наприклад, вибори до органів державної влади). Вона завжди впливає на інтелектуальну, емоційну і вольову сфери адресата. У політичних промовах часто цитуються програмні документи (програму партії чи маніфест руху) та інші прецедентні тексти (промови політичних діячів).

1.5 Лінгвостилістичні характеристики англomовного політичного дискурсу

Англійський політичний дискурс, що розглядається нами, має свої лінгвостилістичні особливості. Зокрема, характерними рисами щодо лексики є дуже широке використання професійної політичної термінології, часте вживання «високих», тобто. книжкових слів, кліше та штампів, необразних стійких фраз.

Можна відзначити численні запозичення у словнику англійської мови, які головним чином увійшли до нього з латинської та французької. Вони сприяють створенню урочистого, консервативно-піднесеного іміджу. Рідше в англійській мові зустрічаються грецькі, німецькі та італійські запозичення. Привертає увагу широке використання в англійській політичній мові неасимільованих французьких слів і виразів – так званих «варваризмах» [60, 313].

Для політичної мови, що відрізняється високою щільністю інформації, типова наявність загальноприйнятих та авторських скорочень. У політичному дискурсі часто з'являються посилання та цитати (як правило, з точним вказівкою джерел). Крім того, він рясніє виразами відомих людей.

У політичній мові зустрічається безліч власних назв (персоналій, назв народів, країн, географічних об'єктів, найменувань установ, періодичних видань, культурно-історичних об'єктів), прикметники, утворені прізвищами. Вони або вказують на конкретну особистість, або узагальнено характеризують якесь явище або об'єкт. У мові політики привертає увагу розмаїття стереотипних зачинів.

Мова політичних текстів, статей та доповідей у лексичному плані зазвичай суха (як наслідок використання численних клішованих фраз та всіляких штампів), абстрактна, піднесена, з високим рівнем узагальненості.

У політичному дискурсі спостерігаються авторські художньо-творчі елементи, які зводяться до створення нових термінів. Особливу увагу

привертають новоутворення в лексиці. Наукові дослідження політичних процесів та тенденцій передбачає поява нових відкриттів, запровадження нових понять та нової термінології. У політичній мові фігурує багато неологізмів, запропонованих політиками [51, 95].

Окремою лінгвостилістичною особливістю політичних текстів є емоційна та оцінна лексика. Адже оцінна лексика, а саме оцінна інформація, що репрезентується оціночними лексичними одиницями, є способом реалізації основних функцій політичного дискурсу – інформативною та впливовою. При цьому впливовий потенціал лексичних одиниць реалізується лише в умовах контексту відповідно до інтенції відправника повідомлення [52, 179].

Аспектом емоційного впливу на політичному промови є різні тропеичні і аранжувальні виразні засоби, особливо – епітети, метафори, ідіоми, антитеза, паралельні конструкції [50, 4]. Також виділяють перифраз, риторичне питання, градацію. Промови політиків набувають великої експресивності і переконливості з допомогою прийому лексичного повтору, що у повторі однієї й тієї ж слова, чи мовленнєвої конструкції у реченні. Використання даного мовного прийому в англomовному політичному дискурсі сприяє процесу політичної маніпуляції, а також сприяє створенню образу політика, що відповідає рольовим очікуванням [50, 4].

У англomовному політичному дискурсі часто використовуються ідеологеми, оскільки є ефективним засобом управління масовою свідомістю.

Таким чином, для політичного дискурсу характерні такі лінгвостилістичні особливості:

- професійна політична термінологія;
- чисельні запозичення, головним чином з латинської та французької мов;
- «піднесенні» книжкові слова, кліше та штампи, необразні стійкі фрази;
- загальноприйняті та авторські скорочення;
- посилення та цитати;
- власні імена; часто зустрічаються прикметники, утворені від прізвищ;

- авторські художньо-творчі елементи, які зводяться до створення нових термінів;
- новоутворення в лексиці;
- запровадження нових понять та нової термінології;
- неологізми;
- емоційна та оцінна лексика;
- різні тропічні та аранжувальні засоби виразності;
- прийом лексичного повтору;
- ідеологеми [51, 98].

Висновки до 1 розділу

На початку дослідження було проаналізовано політичну сферу загалом і термін політичної промови окремо. Після перегляду різних варіантів визначення поняття політичної промови можна визначити, що це заздалегідь підготовлений гострополітичний виступ із позитивними чи негативними оцінками, обґрунтуванням, конкретними фактами, з накресленими планами, перспективою політичних змін.

Було вивчено поняття і специфіку публіцистичного стилю, його підвиди, цілі та функції, а також виявлено, що основна його ціль активний вплив на читача чи слухача, одна функція переконання у правильності висловлених думок, агітація. Публіцистичний стиль передає інформацію з метою пропаганди певних ідей серед широких верств населення, такий вид суспільно-політичної літератури, в якому поєднуються логічний та емоційно-образний способи дослідження та відображення дійсності.

Як спосіб вираження публіцистичного стилю була розглянута риторика і було досліджено її закони та жанри. Було визначено, що політична риторика диференціюється на такі основні жанри, як політичні промова, доповідь, виступ, інформація, огляд і бесіда, що різняться між собою обсягом (більшим або меншим) та вагомістю вкладеного оратором змісту. І в залежності від жанру політичної риторики, кожен такий виступ повинен перекладатися з урахуванням усіх особливостей того чи іншого жанру.

В результаті вивчення лінгвостилістичних характеристик англомовного політичного дискурсу було виділено найголовніші характеристики і пояснено сенс їх використання політичними діячами. Таким чином, головними цілями стали психологічний вплив на слухача, переконання аудиторії в доцільності певної ідеї, заходів, дій і привертання її гострої уваги до теми промови.

Було визначено, що політичний дискурс є виразом всього комплексу взаємовідносин між людиною та суспільством і що, таким чином, він впливає на формування у реципієнтів картини світу.

Оскільки мета перекладу політичного дискурсу – викликати в іншомовного адресата реакцію, подібну до реакції адресатів вихідного тексту, то завдання перекладача ускладнюється ще й тим, що політичний дискурс апелює до ієрархії цінностей, актуальної лише в межах певної культури, для якої політичний дискурс власне створений. Перекладач повинен, перш за все, правильно інтерпретувати вихідний текст, а тоді починати пошук засобів мови перекладу, здатних передати функцію вихідного повідомлення, його прагматику й емоційність. Серед значних труднощів для перекладу було виявлено національно специфічні реалії, особливості мовлення окремих політиків, авторські метафори та ідіоми, які підкреслюють національний колорит.

РОЗДІЛ 2.

ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПЕРЕКЛАДУ ТЕКСІВ ПРОМОВ ІСТОРИЧНИХ І СУЧАСНИХ ПОЛІТИЧНИХ ЛІДЕРІВ США ТА ВЕЛИКОБРИТАНІЇ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

2.1 Теоретичні основи та принципи перекладу англomовного політичного дискурсу на матеріалі промов

Політичним текстам не властива логічна стрункiсть. Часто використовуються мовні шаблони й стереотипи. Незручні вислови замiнюються умовними, а то й такими, що нічого не означають. Політична мова у промовах також віддає перевагу коментуванню, а не інформації. Важливою особливістю є спрямованість аргументів переважно на почуття, а не на розум [48, 22].

Саме тому враховуючи усі особливості політичних промов та застосовуючи перекладацькі стратегії, можна виокремити цілу низку способів перекладу подібних текстів:

1. дослівний (повний) переклад;
2. використання перекладацьких трансформацій;
3. комплексний переклад.

Дослівний (повний) переклад відбувається послідовно з першого слова речення до останнього. Він не виключає вилучення артиклів та певних лексичних трансформацій, якщо внаслідок їх застосування структура й порядок членів речення, що перекладається, не змінюється: «*Thank you for your presence here today – a historic gesture that speaks to the power of reconciliation and the alliance between the American and Japanese peoples; a reminder that even the deepest wounds of war can give way to friendship and lasting peace.*» (Barack Obama) – «Дякую за вашу сьогоднішню присутність тут – це історичний жест, який говорить про силу примирення та союз між американським та

японським народами; нагадування про те, що навіть найглибші рани війни можуть дати шлях дружбі та міцному миру».

Трансформація – основа більшості прийомів перекладу, яка полягає в зміні формальних (лексичні або граматичні трансформації) або семантичних (семантичні трансформації) компонентів вихідного тексту при збереженні інформації, призначеної для передачі. Слушно зауважимо, що трансформація – основа більшості прийомів перекладу, яка полягає в зміні формальних (лексичні або граматичні трансформації) або семантичних (семантичні трансформації) компонентів вихідного тексту при збереженні інформації, призначеної для передачі [54, 89].

А. Фітерман та Т. Левицька виокремлюють три типи перекладацьких трансформацій.

1. Граматичні трансформації. До них належать такі прийоми: перестановки, вилучення, додавання та заміни пропозицій.

2. Стилiстичні трансформації. До цієї категорії можна віднести такі прийоми, як синонімічні заміни та описовий переклад, компенсація та адаптація.

3. Лексичні трансформації. До них входять заміна і додавання, конкретизація і генералізація пропозицій, транскрибування і транслітерація та антонімічний переклад [54, 90].

Перестановка, як вид граматичної перекладацької трансформації – це зміна розташування мовних одиниць у тексті перекладу у порівнянні з текстом оригіналу. Наприклад, «*It is a profound honor to stand in this city, by this monument to the Warsaw Uprising, and to address the Polish nation that so many generations have dreamed of: a Poland that is safe, strong, and free*» (Donald Trump) [70] – «*Це велика честь стояти в цьому місті, біля цього пам'ятника Варшавському повстанню та звертатися до польської нації, про яку мріяли так багато поколінь: Польща, яка є безпечною, сильною та вільною*» (Дональд Трамп).

Перестановки нерідко супроводжуються іншою граматичною трансформацією – заміною, внаслідок якої змінюються граматичні ознаки словоформ (наприклад, замість форми однини у перекладі вживається форма множини), частин мови (наприклад, інфінітив у перекладі трансформується в іменник), членів речення (наприклад, додаток при перекладі перетворюється в підмет), слів (наприклад, одне слово при перекладі змінюється на інше, схоже за значенням) та речень (наприклад, просте речення перетворюється на складне або навпаки): «*We stand at the birth of a new millennium ready to unlock the mysteries of space, to free the earth from the miseries of disease, and to harness the energies, industries, and technologies of tomorrow.*» (Donald Trump) [70] – «*Ми стоїмо на порозі нового тисячоліття, готові розкрити таємниці космосу, звільнити землю від напасті хвороб і використати енергію, підприємства та технології завтрашнього дня*» (Дональд Трамп).

При перекладі суспільно-політичної лексики часто виникає потреба в додаванні слова, що зумовлюється так званою компресією англійської мови [25, с. 85]. Прийом додавання є повною протилежністю прийому опущення: «*These barriers and restrictions, some formal, some informal, erode women's abilities to participate fully in their economies and to support their families whether as employees or entrepreneurs*» (Hillary Clinton) [63] – «*Ці бар'єри та обмеження, деякі формальні, деякі неформальні, руйнують можливості жінок повноцінно брати участь у економічній сфері життя та підтримувати свої сім'ї, будь то у якості рядових працівників чи підприємців*» (Гіллари Клінтон).

Під стилістичними трансформаціями розуміють такі способи перекладу, за допомогою яких перекладач зміщує стилістичні акценти, нейтралізуючи або, навпаки, актуалізуючи різні відтінки значення, або ж адаптуючи мову перекладу до стилістичних норм, прийнятих у мові перекладу [42, 53]. За допомогою стилістичних трансформацій перекладач може передати всю експресивність та стиль мови тексту оригіналу, не змінюючи зміст тексту перекладу.

Синонімічна заміна є однією із стилістичних перекладацьких трансформацій, її використовують, коли у мові перекладу не існує еквіваленту до слова у мові оригіналу, тоді перекладач підбирає еквівалент, який найбільш вдало передаватиме зміст мовної одиниці, але не є прямим синонімом цього слова. Наприклад: «*So our task is to find a new framework that allows for a close economic partnership but holds those rights and obligations in a new and different balance*» (Theresa May) [66] – «*Таким чином, наше завдання – знайти нову стратегію, яка б дозволяла тісне економічне партнерство, але зберігала ці права та обов'язки на новому та інакшому рівні*» (Тереза Мей).

Описовий переклад – це такий прийом перекладу нових лексичних елементів вихідної мови, коли слово, словосполучення, термін, фразеологізм замінюється в мові перекладу словосполученням, яке адекватно передає зміст цього слова або словосполучення (терміна). При застосуванні описового перекладу важливо слідкувати за тим, щоб словосполучення в мові перекладу точно і повно передавало всі основні ознаки поняття, позначеного словом оригіналу [17, 723]: «*I have spoken of a thousand points of light, of all the community organizations that are spread like stars throughout the Nation, doing good.*» (George Herbert Walker Bush) [62] – «*Я говорив про некомерційну організацію в підтримку волонтерства «Тисяча точок світла», про всі громадські організації, які поширюються як зірки по всій Америці, роблячи добро*» (Джордж Герберт Вокер Буш).

За І. Корунцем, **компенсацією** називається такий спосіб перекладу, при якому елементи змісту оригіналу, що були втрачені під час перекладу, передаються в тексті якимось іншим чином для компенсації семантичної втрати. Інакше кажучи, це заміна елемента оригіналу, який складно передати, аналогічним або яким-небудь іншим елементом, що компенсує втрату інформації і здатний справити подібну дію на читача [33, 107], наприклад: «*Our community of nations is under threat on multiple fronts, as the arc of insecurity builds on NATO's periphery and beyond*» (James Mattis) [65] – «*Нашій спільноті*

націй загрожують численні фронти, оскільки нестабільна політична обстановка утворюється на кордонах НАТО та за його межами» (Джеймс Меттіс).

Ще однією стилістичною трансформацією є **адаптація**. Адаптацією називається крайня форма перетворень оригіналу, що дозволяється при перекладі, та внаслідок якої виникають не тільки зміни в зображенні певної предметної ситуації, але й змінюється сама предметна ситуація в тексті перекладу [53, 179]. Наприклад, нерідко потребують пояснення назви різного роду географічних і культурно-побутових реалій, що згадуються в оригіналі: «*We've already had as much flooding, for example, along the FDR which is fundamentally closed at the moment, as we did in Hurricane Irene*» (Michael Bloomberg) [61] – «*Ми вже маємо багато затоплених територій, наприклад, уздовж магістралі ім. Франкліна Делано Рузвельта, яка на сьогодні повністю перекрита, як і при урагані Ірен*» (Майкл Блумберг).

Однією з найбільш розповсюджених лексичних трансформацій є **конкретизація**. Зауважимо, що конкретизація – це спосіб перекладу, при якому виникає заміна слова або словосполучення іноземної мови з більше широким предметно-логічним значенням на слово в перекладі з більше вузьким значенням, наприклад: «*And that is the beauty of West Point. It's a place where you learn that your greatest achievements will never come easily, and they will never be achieved alone. You learn that duty, honor, and country are not simply words, but guideposts*» (Michelle Obama) [67] – «*І це є красою військової академії «Вест Пойнт». Це місце, де ви дізнаєтесь, що ваші найбільші досягнення не досягаються легко, і ви не досянете нічого поодиночі. Ви дізнаєтесь, що слова Дугласа Макартюра «обов'язок, честь та країна» – це не просто слова, а орієнтири*» (Мішель Обама).

Генералізація значення слова – трансформація, протилежна за значенням конкретизації: «*If you know anything about Hoosiers, you know we like to suit up and compete. We play to win*» (Mike Pence) [68] – «*Якщо ви знаєте що-*

небудь про жителів штату Індіана, ви знаєте, що ми любимо приймати участь та змагатися. Ми граємо, щоб перемогти» (Майк Пенс).

Одним із найпростіших способів перекладу серед лексичних трансформацій є **транскрибування** та **транслітерація**, тобто побуквенна чи пофонемна передача вихідної лексичної одиниці за допомогою алфавіту мови перекладу, наприклад: «*Because of their diverse beliefs, Ann Hutchinson was exiled from Massachusetts Bay, Roger Williams founded Rhode Island, and two centuries later, Brigham Young set out for the West*» (Mitt Romney) [69] – «Через інакші переконання Ен Хатчінсон була вислана з Массачусетського затоку, Роджер Вільямс заснував Род-Айленд, а через два століття Брігем Янг вирушив на Захід» (Міт Ромні).

Приєм **антонімічного перекладу** полягає у передачі поняття протилежним, часто із запереченням, тобто антонімом українського відповідника цього слова [49, 98]: «*And I don't care what your ethnic background - - what your ideology. I don't care whether you're younger or older. I don't care whether you were born in America or you're a naturalized citizen*» (Newt Gingrich) [64] – «І мені байдуже, яке у вас етнічне походження – яка ваша ідеологія. Мені байдуже, ви молоді чи у віці. Мені байдуже, ви народилися в Америці чи ви стали громадянином внаслідок натуралізації» (Ньют Гінгріч).

Оскільки дослівний переклад не завжди може адекватно передати всю суть тексту оригіналу, а всі перекладацькі трансформації поділені умовно і не можуть використовуватися окремо одна від одної, перекладачі використовують принцип комплексного перекладу. Досить часто перекладачі поєднують у роботі перекладацькі трансформації, наприклад, лексичні з граматичними або стилістичними.

2.2 Лексичні особливості перекладу текстів політичних промов

Досить часто при перекладі політичних промов у перекладача виникають труднощі з перекладом різного роду реалій, які не мають еквівалентів у іншій мові. Такими реаліями виступають мовні лакуни.

Слушно виокремити, що **лакуни** – це те, що в одних мовах і культурах позначається як окреме поняття, а в інших не знаходить суспільно-закріпленого відображення. Лакуни дозволяють виявити невідповідності і співпадіння, що існують у вербальному й невербальному досвіді тих чи інших лінгвокультурних спільнот [46, 99]. Мова політичних промов наповнена різноманітними мовними лакунами, які підкреслюють особливості, притаманні лише англійській мові, наприклад: *Lord Mayor* – лорд-мер; *Superior court* – вищий суд; *Union Jack* – державний прапор Великобританії.

Переклад подібної лексики є досить складним завданням для перекладача, бо під час перекладу відбувається не тільки зіставлення різних мовних систем, а й зіткнення різних культур, саме тому перекладач, спираючись на свої знання та досвід повинен обрати варіант, який найбільш підходить, а деколи є єдино можливим. Беручи до уваги вищезгадані особливості, Л. С. Бархударов виокремлює такі основні способи перекладу безеквівалентної лексики [8, 13]:

1. **Транслітерація та транскрипція** доцільні там, де важливо зберегти лексичну стислість позначення і разом з тим підкреслити специфічність названого об'єкту або поняття, яке відсутнє у мові перекладу. Ці способи перекладу застосовуються при передачі іншомовних власних назв, географічних назв та назв різних компаній, фірм, готелів, газет та журналів.

Наприклад, «*Our assessment of the situation in the former Yugoslavia could well change if and as the situation changes*» (George H. W. Bush) [62] – «*Наша оцінка ситуації в колишній Югославії цілком може змінитися, якщо і яким чином зміниться сама ситуація*» (Джордж Герберт Вокер Буш).

2. **Калькування.** Цей спосіб перекладу передбачає переніс лексики вихідної мови за допомогою заміни її частин прямими відповідниками у мові перекладу: *county* – *графство*; *sheriff* – *шериф*.

3. **Описовий переклад** полягає у поясненні чи описі якісних характеристик того чи іншого слова за допомогою словосполучень та речень мовою перекладу, наприклад: *House of Lords* – *верхня палата Парламенту Великої Британії*.

4. **Наближений переклад.** Суть цього способу полягає в тому, що замість іншомовної реалії перекладач використовує реалію мови, яка має власну національну специфіку, але в той же час має багато спільного з реалією вихідної мови. [8, 14]: *Oval Office* – *президент США*; *The Crown* – *королева Великої Британії*.

Із розвитком суспільства та його науково-технічним прогресом збільшується кількість скорочень, тому аббревіатури стали одним з найпродуктивніших методів поповнення словникового запасу багатьох мов у найрізноманітніших сферах.

До найпопулярніших способів перекладу **аббревіатур** та **скорочень** відносять калькування, транслітерація, транскрипція та експлікація. При калькуванні складові частини лексичної одиниці перекладаються відповідниками мови перекладу: *UN* – *ООН (Організація Об'єднаних Націй)*; *IMF* – *МВФ (Міжнародний Валютний Фонд)*; *OAS* – *ОАД (Організація Американських Держав)*; *IMO* – *ММО (Міжнародна Морська Організація)*.

Транслітерація та транскрипція при перекладі аббревіатур та скорочень рідко бувають у чистому вигляді, частіше використовується транскрипція із збереженням елементів транслітерації [55, 49], наприклад *NATO* – *НАТО (Організація Північноатлантичного договору)*; *WTO* – *ВТО (Світова організація торгівлі)*.

Експлікація (описовий переклад) – це лексико-граматична трансформація, при якій лексична одиниця мови-оригіналу замінюється

словосполученням, яке дає пояснення або визначення цієї одиниці [11, 81]: «*And here at APEC, we've been taking steps, as we were at the G20 in Hangzhou, to start addressing these issues in a systematic way*» (Barack Obama) – «*І ось в АТЕС, у Ханчжоу, ми вживали заходів, так як ми були у складі Великої двадцятки, у групі найбільш розвинутих індустріальних країн, щоб почати систематично вирішувати ці проблеми*» (Барак Обама).

Під впливом глобалізації, інформаційної революції, економічних перетворень сучасна англійська мова поповнюється новими словами та сполуками, створеними для номінації предметів чи вираження нових понять, які прийнято називати **неологізмами** [59, 139]. При перекладі неологізмів, як і будь-якої іншої лексики, виникають труднощі. Для того, щоб переклад зміг адекватно донести значення неологізму, перекладачеві спочатку необхідно знайти значення слова-неологізму у відповідному словнику, детально дослідити його і вже потім підібрати доречний спосіб перекладу. Це може бути калькування, транслітерація чи транскрибування, описовий переклад чи приблизний переклад. За останні роки з'явилася чимала кількість неологізмів, яка описує всі політичні події та процеси у світі: *Trump derangement syndrome (TDS)* – термін, спрямований на опис критики чи негативної реакції президента США Дональда Трампа, *mitthead* – людина, яка постійно змінює свою політичну позицію.

При перекладі такої лексики як неологізми перекладачеві необхідно достеменно розібратися у значенні, яке несе неологізм та використовуючи і комбінуючи перекладацькі прийоми та принципи донести інформацію до реципієнта та зробити її доступною для розуміння.

У політичному дискурсі за останній період часу великого значення набуло використання фразеологічних одиниць як компоненту мовної структури. Водночас варто наголосити, що вживання ідіом у сфері політики залежить і від компетенції співрозмовника [26, 108].

Англомовні **фразеологізми** політичного дискурсу – це одна з мовленнєвих універсалій. Передача англійських фразеологізмів українською мовою – це складне завдання, перекладачеві необхідно розглядати фразеологічну одиницю як єдине семантичне ціле та чітко зрозуміти, що заміна їх словами прямого значення обов'язково спричинить нерозуміння образів, до яких звикла людина [37, 93].

Спеціаліст з фразеології англійської мови О. Кунін створив способи перекладу фразеологізмів, до яких відносять: повний еквівалент, частковий еквівалент, калькування та описовий переклад [34, 289].

Перший спосіб це **повний еквівалент**, тобто коли англійський фразеологізм співпадає за значенням, лексичним складом та граматичною структурою з українським варіантом [10, 90]. Наприклад: «*Our public services cut to the bone; our communities divided; our shared British values of decency, tolerance and generosity cast aside*» (Nick Clegg) – «*Наші державні служби зведені нанівець; наші громади розділені; наші загальні британські цінності пристойності, толерантності та великодушності відкинуті*» (Нік Клегг).

Другий спосіб перекладу – **частковий еквівалент**, коли варіант перекладу фразеологічної одиниці має однакове значення але відрізняється граматично або лексично [7, 90]. Наприклад: «*...my hairs standing up on the back of my neck as a succession of democratically elected leaders, some of them just out of prison, walked onto that stage and praised Margaret Thatcher and our Party for the inspiration she gave on our long march to freedom*» (David Cameron) – «*...в мене волосся на голові стало дибки, коли ряд лідерів, обраних демократичним шляхом, які нещодавно звільнилися з під варті, вийшли на сцену та поклонялись Маргарет Тетчер та нашій Партії за натхнення, яке вона дала на довгому шляху до свободи*» (Девід Камерон).

Третій спосіб перекладу – **калькування**, тобто переклад частин іншомовного слова (складного, похідного або словосполучення) з подальшим складанням елементів в одне ціле. При використанні такого способу перекладу

необхідно надавати пояснення неіснуючих в мові перекладу реалій, незважаючи на те, що образність фразеологічної одиниці зберігається [39, 90]. Наприклад, «*This «on demand» or so-called «gig economy» is creating exciting opportunities and unleashing innovation ...»* (Hillary Clinton) [63] – «Ця «економіка «на вимогу» або так звана «гігономія» створює захоплюючі можливості та розкриває інновації...» (Гіллари Клінтон).

Останній спосіб перекладу – **описовий** – передача змісту фразеологізму з втратою його образності. Такий спосіб не завжди є дуже влучним, тому що він не повністю передає забарвленість та образність тексту оригіналу та в деяких випадках навіть втрачає приховане значення [10, 91]. Наприклад, «*We're going to start the engine rolling again because right now our country is dying at 1 percent GDP»* (Donald Trump) [70] – «Ми збираємося знову докласти зусиль, бо прямо зараз наша країна помирає з 1 відсотком НВП» (Дональд Трамп).

Через те, що більшість англійських фразеологічних одиниць не завжди мають повний еквівалент в українській мові, такий спосіб перекладу зустрічається досить рідко. Оптимальним способом перекладу подібної лексики є застосування калькування у поєднанні з описовим перекладом.

Для політичної мови, що відрізняється високою щільністю інформації, типова наявність загальноприйнятих та авторських **скорочень**.

«*Together we mobilized some 50000 additional troops for UN peacekeeping.»* (Barack Obama, Final Speech at United Nations) – «Спільно ми мобілізували додатково близько 50 000 військовослужбовців для миротворчої діяльності ООН».

У вихідному тексті є скорочення UN. Словник акронімів The Free Dictionary дає такі варіанти розшифровки: *United Nations, Union, User Name, University of Nebraska, Unidad Nacional, User Network, Uranyl Nitrate, Uranium Nitride* та ін. Виходячи з належності тексту до політичного дискурсу і місця виступу доповідача, перекладач вибирає відповідність *United Nations*. Словники Мультитран та АВВУУ Lingvo перекладають словосполучення як Організація

Об'єднаних Націй, або ООН. Перекладач використовує це скорочення, оскільки аббревіатура широко використовується у мові перекладу

«It means being united and relentless in destroying networks like ISIL which show no respect for human right.» (Barack Obama, Final Speech at United Nations) – *«Вона має на увазі єдність і непохитність у боротьбі з такими угрупованнями як ІДІЛ, які без жодної поваги ставляться до людського життя».*

У вихідному тексті є скорочення ISIL. Словник Collins пропонує розшифровку *Islamic State of Iraq and the Levant*. Словник Мультитран пропонує такі варіанти перекладу скорочення, як *Ісламська держава Іраку та Леванту, ІД, Ісламська держава, ІДІЛ*. Словник АБВУУ Lingvo перекладає скорочення як ІДІЛ. Перекладач вибирає варіант перекладу ІДІЛ, оскільки воно широко використовується у ЗМІ.

«We believe that the American dream is big enough for everyone – for people of all races and religions, for men and women, for immigrants, for LGBT people and people with disabilities.» (Hillary Clinton) [63] – *«Ми віримо, що американська мрія є достатньою для всіх: для людей усіх релігій і рас, для чоловіків і жінок, іммігрантів, представників ЛГБТ спільноти та для людей з обмеженими фізичними здібностями».*

У вихідному тексті є скорочення LGBT. Словник Collins розшифровує скорочення як *lesbian, gay, bisexual, and transgender*. Словники Мультитран та АБВУУ Lingvo пропонують відповідність *ЛГБТ*. Мовою перекладу варіант *ЛГБТ* є еквівалентним оригіналу *LGBT*, тому перекладач використовує його для перекладу. Також перекладач використовує прийом лексичного додавання, оскільки цього вимагає узус мови, що перекладає при перекладі словосполучення *LGBT people*. У більшості загальновідомих скорочень є українські еквіваленти, які перекладач використовує текст перекладу. Авторські скорочення, зазвичай, перекладаються за збереження авторського принципу скорочення, тобто усічені форми передаються усіченими формами, акроніми – акронімами. Крім того, за відсутності мовою перекладу

еквівалентних відповідностей застосовують такі способи перекладу скорочень: запозичення іноземного скорочення (зі збереженням латинського написання), передача літерного складу іноземного скорочення українськими літерами (транслітерація), передача фонетичної форми іноземного скорочення українськими літерами (транскрипція) створення нового українського скорочення [45, 14]

2.3 Стилiстичнi особливостi перекладу текстiв полiтичних промов

Зазвичай, використання стилістичних виразних засобів є більш притаманним для художнього стилю. Завдяки їм політик може передати своє відношення до ситуації, донести інформацію до слухачів, переконавши їх у чомусь або схилити до якоїсь думки.

Одним з найбільш уживаних стилістичних прийомів є використання **епітету**, художнього означення, що підкреслює характерну рису, визначальну якість явища, предмета, поняття, дії [13, 354]. Епітет має завжди суб'єктивне значення, бо ґрунтується на підкресленні якості, ознаки описуваного явища [41, 12].

Т. А. Палей у своїй статті «Лексико-граматичні особливості перекладу англомовних епітетів» стверджує, що епітет повідомляє додаткову інформацію про предмет, тому до перекладу цих стилістичних засобів необхідно ставитися вкрай обережно. Досить часто перекладачі використовують трансформації, щоб не втратити зміст та форму в цілому. До таких трансформацій належать конкретизація та генералізація значень, смисловий розвиток, антонімічний переклад, доповнення чи опущення слів. Всі трансформації не існують окремо одна від одної, а навпаки поєднуються [44, 103]. Наприклад, «*Our economy crippled by reckless borrowing; our children destined to pay for it for years to come; the future of our United Kingdom in the balance once again*» (Nick Clegg) – «*Наша*

економіка скалічена нерозумними запозиченнями; нашим дітям судилося розплатитися за це в майбутньому; майбутнє нашої Великобританії знову у невизначеному стані» (Нік Клегг).

Такий стилістичний засіб, як **метафора**, є не менш розповсюдженим, ніж епітет, і полягає в переносному вживанні слова або виразу на основі аналогії, схожості або порівняння [13, 663]. Основною метою метафори у тексті політичної промови є створення образу, який переконає реципієнта у сказаному та додавання експресивності до промови, наприклад: *«Poland is the geographic heart of Europe, but more importantly, in the Polish people, we see the soul of Europe»* (Donald Trump) [70] – «Польща це географічне серце Європи, але найголовніше те, що у поляках ми бачимо душу Європи» (Дональд Трамп).

Майже всі політичні промови місять у собі порівняння – засіб художньої образності, один із видів тропів, що полягає у зіставленні одного предмета чи явища з іншими для того, щоб глибше його розкрити [13, 1066].

Політичні промови відносять до офіційно-ділового стилю, тому використання стилістичних засобів, таких як порівняння, дозволяють зробити спіч політика більш неформальним, тим самим наблизити його до своєї аудиторії слухачів, наприклад: *«Many allies, including Minister von der Leyen of Germany, recognized 2014 as a watershed year that awakened allies to a new reality»* (James Mattis) [65] – «Багато союзників, в тому числі міністр Німеччини фон дер Ляєн, визнали 2014 рік переломним, який побудив союзників до нової реальності» (Джеймс Меттіс).

Наступною за частотою використання після порівнянь є **гіперболізація**, тобто використання гіпербол – стилістичний засіб навмисного перебільшення з метою посилення виразності [13, 240]. Переклад гіперболи не становить труднощів і є здебільшого повним лексичним перекладом. Іноді перекладачеві доводиться вдаватися до таких прийомів як додавання, конкретизація та лексична заміна [45, 150], наприклад: *«But in the wake of the cold war, in a world where we are the only remaining superpower, it is the role of the United States to*

marshal its moral and material resources to promote a democratic peace» (George H. W. Bush) [62] – «Але у розпалі холодної війни, у світі, де ми є єдиною супердержавою, що залишилась, роль США полягає в руйнуванні моральних і матеріальних ресурсів для сприяння демократичному миру» (Джордж Герберт Вокер Буш).

Риторичне питання – це риторична фігура, яка є запитання, відповідь на яке або вже відома, або буде дана самим питаючим. Риторичне питання використовується з метою виділення смислових центрів мови, формування думки аудиторії, для привернення уваги до обговорюваної теми [28, 240]. Саме тому риторичне питання часто зустрічається у політичних виступах. Наприклад: «*What could possibly be the argument for allowing a terrorist suspect to buy a semi-automatic weapon?*» (Barack Obama), the President Addresses the Nation on Keeping the American People Safe – «*Які можуть бути аргументи в користь того, щоб підозрюваний у тероризмі міг придбати напівавтоматичну зброю?*». У цьому прикладі використовується риторичне питання. В США Конституцією гарантовано право на володіння вогнепальною зброєю, однак після кожного масового вбивства постає питання регулювання продажу зброї. У своєму виступі президент торкається цієї теми. За допомогою риторичного питання він привертає увагу до проблеми, що хвилює, він ніби звертається з цим питанням до кожного американця, змушуючи їх замислитися над цим. Проте відповідь йому вже відома – таких аргументів немає. Риторичне питання спрямоване на те, щоб і в аудиторії сформувавши таку думку. Перекладач зберігає риторичне запитання у перекладі, оскільки воно несе ту саму функцію, що у тексті оригіналу.

Антитеза – стилістичний прийом посилення виразності з допомогою різкого протиставлення, розмаїття понять чи образів. У політичному дискурсі антитеза використовується з метою протиставлення своїх поглядів та ідей з чужими, які, як правило, видаються з негативного боку. «*So this is not the time to turn away from our United Nations. It is the time to turn towards it*» (Theresa

May) [66] – «У зв'язку з цим зараз не час, щоб відвертатися від нашої Організації Об'єднаних Націй. Зараз час, щоб до неї звернутися».

У вихідному тексті є антитеза *turn away – відвернутися і turn towards – повернутися*. З її допомогою виступаючий протиставляє два варіанти розвитку подій і закликає наслідувати другий. Перекладач зберігає прийом антитези, використовуючи у перекладі антоніми «відвернутися» та «звернутися». «*The good news is that today, the economy is growing again; wages, incomes, home values, and retirement accounts are all rising again; poverty is falling again.*» (Barack Obama, Farewell Speech) – «Хороші новини у тому, що економіка сьогодні знову на підйомі. Зарплати, доходи, вартість житла, пенсійні накопичення знову зростають. Бідність скорочується». Антитеза досягається завдяки використанню дієслів-антонімів, а саме двох дієслів зі значенням «зростання» – *growing – збільшуватися і rising – підніматися*, і дієслова зі значенням «зменшення» – *falling – знижуватися*. Звітуючи спочатку про зростання економіки та пенсійних накопичень, політик наголошує на тому, що рівень бідності падає, поставивши цю заяву в кінець перерахування. Перекладач зберігає прийом антитези, також використовуючи антоніми: бути на підйомі і рости протиставляти скорочуватися. Прийом антитези широко використовується як в англomовному політичному дискурсі, так і в українському, тому при перекладі оптимальним рішенням буде зберегти антитезу в тексті перекладу, так як цей прийом несе важливу функцію виділення важливої інформації та дозволяє загострити увагу реципієнтів на необхідних фактах.

Отже, текст політичної промови може містити в собі велику кількість стилістичних прийомів, які в першу чергу притаманні художньому стилю. Тому перед перекладачем постає важливе завдання – вміло інтерпретувати зміст промови, не втративши суті, але і не перетворивши його на художній твір, перенасичений стилістичними засобами.

Висновки до 2 розділу

У цьому розділі ми розглянули лінгвостилістичні особливості політичного дискурсу і дійшли висновку, що завдяки лінгвостилістичним прийомам відбувається збагачення політичної лексики, підвищення загальної експресивності та емотивності тексту, мови надається урочистість, виразність, оригінальність, оцінність; ефектність посилюється, зберігається висока щільність інформації та множинність викладів; відбувається вплив на реципієнта.

Під час аналізу текстів політичних промов на лексичному рівні було виявлено наявність великої кількості політичних термінів, лакун, аббревіатур та скорочень, фразеологічних одиниць, неологізмів. Визначено загальні способи перекладу подібної лексики.

При перекладі лінгвостилістичних особливостей перекладач користується такими прийомами, як:

- підбір варіанта з запропонованих словником перекладів слова зі зниженням урочистості та емоційності за необхідності;
- підбір еквівалентів мовою, що перекладає;
- лексико-граматичні трансформації:
 - калькування, транскрипція чи транслітерація;
 - конкретизація, генералізація;
 - компенсація;
 - смисловий розвиток;
 - опущення;
 - перекладацький коментар;
 - описовий переклад.

Проте головним правилом під час перекладу залишається дотримання і узусу української політичної мови, тобто недопущення буквалізмів і порушення усталених поєднань слів в українській мові. Іноді при перекладі необхідно адаптувати переклад одиниць тексту оригіналу відповідно до лінгвокультури реципієнта, наприклад, за відсутності у мові перекладу згаданої реалії або різниці в культурах.

ВИСНОВКИ

У цій роботі була спроба виявити лінгвостилістичні особливості політичного дискурсу та способи передачі політичного дискурсу під час перекладу.

Для досягнення мети було виконано низку завдань: розглянуто дискурс як лінгвістичне поняття, описано лінгвостилістичні особливості політичного дискурсу, проаналізовано перекладацькі прийоми та способи перекладу на прикладі політичних виступів відомих політиків США та Великобританії українською мовою.

На початку дослідження було проаналізовано політичну сферу загалом і термін політичної промови окремо. Після перегляду різних варіантів визначення поняття політичної промови можна визначити, що це заздалегідь підготовлений гострополітичний виступ із позитивними чи негативними оцінками, обґрунтуванням, конкретними фактами, з накресленими планами, перспективою політичних змін.

В результаті вивчення лінгвостилістичних характеристик англомовного політичного дискурсу було виділено найголовніші характеристики і пояснено сенс їх використання політичними діячами. Таким чином, головними цілями стали психологічний вплив на слухача, переконання аудиторії в доцільності певної ідеї, заходів, дій і привертання її гострої уваги до теми промови.

Було визначено, що політичний дискурс є виразом всього комплексу взаємовідносин між людиною та суспільством і що, таким чином, він впливає на формування у реципієнтів картини світу. Оскільки мета перекладу політичного дискурсу – викликати в іншомовного адресата реакцію, подібну до реакції адресатів вихідного тексту, то завдання перекладача ускладнюється ще й тим, що політичний дискурс апелює до ієрархії цінностей, актуальної лише в межах певної культури, для якої політичний дискурс власне створений.

У ході дослідження були виявлені такі лінгвостилістичні особливості: професійна політична термінологія, книжкові слова, необразні стійкі фрази, запозичення, загальноприйняті та авторські скорочення, посилення та цитати, власні імена, нові терміни та неологізми, емоційна та оцінна лексика, тропічні та аранжувальні ідеологеми.

Також у результаті дослідження було виявлено, що особливістю лінгвостилістичних характеристик політичного тексту є належність лексичних одиниць у сфері політики. Таким чином, при перекладі перекладач повинен орієнтуватися на сферу політики і мати необхідні для роботи з нею знання. Також було виявлено, що при перекладі вищезгаданих лінгвостилістичних особливостей перекладач користується такими прийомами, як: підбір варіанта з пропонуваного словником перекладів слова зі зниженням урочистості та емоційності при необхідності, підбір еквівалентів перекладною мовою, а також такими лексико-граматичними трансформаціями, як генералізація, конкретизація, компенсація, калькування, транскрипція або транслітерація, смисловий розвиток, перекладацький коментар, описовий переклад.

Отже, англійські політичні промови викликають певні труднощі при перекладі через те, що специфіка таких текстів поєднує у собі риси публіцистичного, наукового і іноді художнього стилів. Під час дослідження було виявлено, що поняття політичної промови та вибір адекватного способу перекладу буде актуальним ще протягом століть, оскільки мова розвивається і перекладачеві необхідно вміти обирати такий спосіб перекладу, який буде не тільки адекватно передавати суть висловлювання, а й відповідати певним нормам перекладу.

Все сказане вище дозволяє стверджувати, що мета дослідження досягнута. Перспективи дослідження розглядаються в подальшому аналізі політичного дискурсу та перекладацьких прийомів, оскільки політика відіграє велику роль у житті суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абрамович С.Д., Чікарькова М.Ю. Риторика : Навч. посібник. Львів : Світ, 2001. 240 с.
2. Алексеев А.Я. Сопоставительная стилистика: уч. Д. : Национальный Горный Университет, 2012. 471 с.
3. Ануріна І.С. Прийом компенсації як основний засіб відтворення порушеної мовної норми в художніх творах (на матеріалі перекладів роману Д. Кіза «Квіти для Елджернона» українською та російською мовами). *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Філологія*. 2016. № 20(2). С. 106–108.
4. Ахманова О.С. Словарь лингвистических терминов. 2-е изд., стер. М : УРСС : Едиториал УРСС, 2004. 571 с.
5. Баранов А.Н. Политический дискурс: прощание с ритуалом? *Человек*. М. : VivosVoco, 1997. №6. С. 108–118.
6. Баранов А.Н., Казакевич А.Н. Парламентские дебаты : традиции и новации. Сов. полит. яз. (от ритуала к метафоре) М. : Знание, 1991. 63 с.
7. Бархударов Л.С. Язык и перевод. Вопросы общей и частной теории перевода. М. : Международные отношения, 1975. 324 с.
8. Башук Н.П. Переклад безеквівалентної лексики у публіцистичних текстах. *Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя. Філологічні науки*. 2016. Кн. 2. С. 11–15.
9. Бевз М.В. Логіка і риторика, Основи красномовства промов. *Філологічні науки*. 2016. Книга 1. С. 235-238.
10. Бєлих Д.І., Ковальова Є.І. Особливості перекладу англійських фразеологічних одиниць у політичному дискурсі. *Національний Технічний Університет "ХПІ". Серія: Актуальні проблеми розвитку українського суспільства = Bulletin of the National Technical University "KhPI". Series: Actual*

problems of Ukrainian society development : зб. наук. пр. X. : НТУ "ХПІ", 2018. №4 (1280). С. 88-92.

11. Бондаренко О. Особливості перекладу аббревіатур, акронімів і скорочень. *Теоретичні й прикладні проблеми сучасної філології*. 2015. Вип. 1. С. 76– 83

12. Бурмістенко Т.В. Дискурсивний простір офіційної політичної промови. *Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики*. 2014. № 26. С. 35-45.

13. Бусел В.Т. Великий тлумачний словник української мови В.Т. Бусел. К. : Перун, 2005. 1728 с.

14. Вишнякова П.В., Ольховикова Ю.А. Языковые особенности публичных выступлений Х. Клинтон в предвыборном дискурсе (на примере СМИ США). *Молодой ученый*. 2016. №7.5. С. 3-4.

15. Волкотруб Г.Й. Практична стилістика української мови: Навчальний посібник. Тернопіль, 2004. 256 с.

16. Гальперин И.Р. Текст как объект лингвистического исследования. М. : Наука, 1983. 139 с.

17. Гладкий М.Д. Мова нашої преси. *Проблема культури українського слова*. 1996. №6. С. 61–68

18. Глакмен М. Ритуалы восстания в Юго-восточной Африке. *Культурология. 2000-4. Дайджест*. М., 2000. С. 69.

19. Дейк Т.А. ван. Язык. Познание. Коммуникация. Благовещенск : БГК им. И. А. Бодуэна де Куртенэ, 2000. 308 с.

20. Добросклонская Т.Г. Язык британской качественной прессы: новости, комментарий, публицистика. *Язык современной публицистики : сб. статей*. М. : Флинта : Наука, 2008. С. 179-211.

21. Зданевич К.В. Лингвостилистические особенности политического дискурса. *Сборник научных статей студентов, магистрантов, аспирантов*. Минск : Четыре четверти, 2014. Выпуск 11 Том 2. С. 158–162.

22. Ильядис В.А., Калашова А.С. Особенности употребления тропов при создании образа в политическом дискурсе. *Молодежный научный форум : Гуманитарные науки.* № 3(10).
23. Карабан В.І. Посібник-довідник з перекладу англійської наукової і технічної літератури на українську мову. Частина 1 : Граматичні труднощі. Флоренція; Гранада; Київ: Tempus. 1997. 317 с.
24. Карасик В.И. О типах дискурса. *Языковая личность : институциональный и персональный дискурс : сб. науч. тр.* Волгоград : Перемена, 2000 (а). С. 5
25. Клименко І.М., Зоренко І.С. Лексичні трансформації при передачі англійської політичної термінології українською мовою. *Філологічні студії. Науковий вісник Криворізького Державного Педагогічного Університету.* 2012. Вип. 8. С. 84-90.
26. Кльось С. Семантичні особливості функціонування фразеологізмів у політичному дискурсі (на основі промов діячів англійською мовою). *Молодь і ринок.* 2012. № 1. С. 106– 110.
27. Коваль А.Н. Практична стилістика сучасної української мови. К. : 1990.
28. Коваль І.О. Президентський дискурс: сутність, структура, функції, цілі. *Стратегічні пріоритети.* 2012. № 3. С. 158–164.
29. Колесник А.О., Белікова О.Ф. Перекладацькі прийоми під час перекладу термінології наукових текстів. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг.* 2010. Вип. 1. С. 719–727
30. Комиссаров В. Н. Теория перевода (лингвистические аспекты) : учеб. для ин-тов и фак. иностр. яз. М. : Высш. шк., 1990. 253 с.
31. Комиссаров В.Н. Слово о переводе. М. : Междунар. отношения, 1973. 215 с.
32. Комиссаров В.Н. Современное переводоведение. М. : Изд-во «ЭТС», 2000. 424 с.
33. Корунець І.В. Теорія і практика перекладу. К. : Вища школа, 1986. 174 с.

34. Кунин А.В. Фразеология современного английского языка. М. : Наука, 1972. 289 с.
35. Латышев Л.К. Курс перевода. Эквивалентность и способы её достижения. М. : Международные отношения, 1981. 198 с.
36. Лексичні особливості політичних промов : тези наук. доп. Наук. конф. Ніжинського Державного Університету ім. Миколи Гоголя. Філологічні науки. 2016. С. 235-238
37. Лосіч О. Утворення англomовних фразеологізмів політичного дискурсу та проблеми їх перекладу українською мовою. *Вісник студентського наукового товариства Горлівського Інституту Іноземних Мов*, Випуск 3. Бахмут, 2017. С. 92–94.
38. Мацько Л.І. Стиль як основне поняття стилістики. Українське мовознавство. К. : 2000. 396 с.
39. Мацько Л.І., Сидоренко О.М., Мацько О.М. Стилістика української мови: Підручник. К. : Вища шк., 2003. 462 с.
40. Миньяр-Белоручев Р.К. Теория и методы перевода. М. : Московский лицей, 1996. 290 с.
41. Моркотун С. Відтворення експресивності образних засобів при перекладі текстів політичного дискурсу. Синопис : текст, контекст, медіа. 2017. № 3. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/stkm_2017_3_6 (дата звернення 23.11.2021)
42. Остапенко С.А. Відтворення фігур субституції у процесі художнього перекладу. *Записки з романо-германської філології*. 2016. Вип. 2. С. 50–58
43. Падалка О.В. Політична промова та її просодичні характеристики. *Науковий вісник Волинського національного університету ім. Лесі Українки : Філологічні науки. Мовознавство*. 2012. № 6. С. 66-69.
44. Палей Т.А. Лексико-граматичні особливості перекладу англomовних епітетів. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Філологічні науки*. 2017. Вип. 2. С. 99 – 104.
45. Паршин А. Теория и практика перевода. СПб. : СГУ, 1999. 202 с. URL:

http://www.xliby.ru/jazykoznanie/teorija_i_praktika_perevoda/p1.php

(дата звернення 23.11.2021)

46. Пасенчук Н.В. Поняття дискурсу як комунікативної події та текстової категорії. *Science and Education a New Dimension. Philology*. Будапешт, 2017. № 123. С. 52– 56.
47. Пастух Т.А. Лакуни як прояв розбіжностей у мовній картині світу. *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Філологічні науки*. 2013. Вип. 32(1). С. 99– 101.
48. Петренко В. Особливості визначення політичної мови. *Політичний менеджмент*. 2007. № 2. С. 16 – 24
49. Полевик Д.О., Кириченко О.А. Антонімічний переклад, як складова перекладацьких трансформацій. *Соціальногуманітарні аспекти розвитку сучасного суспільства* : матеріали Всеукраїнської наукової конференції викладачів, аспірантів, співробітників та студентів факультету іноземної філології та соціальних комунікацій, м. Суми, 19-20 квітня 2013 р. Відп. за вип. В.В. Опанасюк. Суми : СумДУ, 2013. Ч.1. С. 98–99.
50. Пономарів О.Д. Стилистика сучасної української мови : Підручник. 3-тє вид., перероб. і доповн. Тернопіль : Навчальна книга «Богдан», 2000. 248 с.
51. Попова Т.Г., Таратынова Н.В. Политический текст и его лексические особенности. *Вестник Московского государственного гуманитарного университета им. М.А. Шолохова. Серия «Филологические науки»*. М. : МГГУ им. М.А. Шолохова, 2012. Выпуск 3. С. 90–98.
52. Прищепчук С.А. Особенности воспроизведения лексических оценочных средств при переводе политического дискурса. *Известия РГПУ им. А.И. Герцена*. СПб. : РГПУ им. А.И. Герцена, 2008. №54. С. 177-181.
53. Ребенко М.Ю. Адаптація як прийом творчої модифікації при перекладі. *Актуальні проблеми філології та перекладознавства*. 2009. Вип. 4. С. 177– 180.
54. Сіняговська І.Ю. Визначення та класифікація перекладацьких трансформацій у процесі художнього перекладу тексту. *Наукові праці*

Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія». Сер. : Філологія. Мовознавство. 2014. Т. 221, Вип. 209. С. 89–93.

55. Скребкова М. Особливості перекладу аббревіатур та скорочень у англomовних комп'ютерних текстах. *Нова педагогічна думка*. 2016. № 1. С. 47–49.

56. Современная политическая лингвистика : учебное пособие. Будаев Э. В. и др. Екатеринбург : УрГПУ, 2011. 252 с.

57. Сосюр Ф. де. Курс загальної лінгвістики. Київ : Основи, 1998. 324 с.

58. Усенко М. Особливості перекладу політичного дискурсу. *Природничі та гуманітарні науки. Актуальні питання*. Т. : ТНТУ, 2011. Том 2. С. 314.

59. Федоренко О. Політичні неологізми-запозичення в англomовних засобах масової інформації. *Південний архів (філологічні науки). Романські, германські та східні мови*, № 73 (2018). С. 139–143.

60. Шейгал Е.И. Семиотика политического дискурса. М. : Гнозис, 2004. 324 с.

61. Bloomberg M. Press Update on Hurricane Sandy, delivered 29 October 2012, New York, NY. *Americanrhetoric* : website. URL: <https://americanrhetoric.com/speeches/michaelbloomberghurricanesandy.htm>. (дата звернення 25.11.2021)

62. Bush G.H.W. Presidential Inaugural Address, delivered 20 January 1989. *Americanrhetoric* : website. URL: <https://americanrhetoric.com/speeches/georgehwushinauguralspeech.htm>. (дата звернення 25.11.2021)

63. Clinton H. Keynote Speech APEC Summit on Women and the Economy, delivered 16 September 2011, Westin St. Francis Hotel, SanFrancisco, CA. *Americanrhetoric* : website. URL: <https://americanrhetoric.com/speeches/hillaryclintonwomeneconomysummit.htm>. (дата звернення 25.11.2021)

64. Gingrich N. Installation Address as House Speaker at the Opening of the 104th Congress, delivered 4 January 1995. *Americanrhetoric* : website. URL: <https://americanrhetoric.com/speeches/newtgingrichhousespeakerinaugural.htm> (дата звернення 25.11.2021)
65. Mattis J.SD. NATO Press Conference After Defense Ministerial, delivered 15 February 2017, NATO Headquarters, Brussels, Belgium. *Americanrhetoric* : website. URL: <https://americanrhetoric.com/speeches/jamesmattisNATOpresenter.htm>. (дата звернення 25.11.2021)
66. May Th. A new era of partnership and cooperation between the UK and the EU, delivered 22 September 2017, Florence, Italy. *Americanrhetoric* : website. URL: <https://americanrhetoric.com/speeches/theresamayflorencebrexitspeech.htm> (дата звернення 25.11.2021)
67. Obama M. Address at West Point Graduation Banquet, delivered 20 May 2011, West Point, NY. *Americanrhetoric* : website. URL: <https://americanrhetoric.com/speeches/michelleobamawestpointbanquet.htm>. (дата звернення 25.11.2021)
68. Pence M. VP Nomination Acceptance Address, delivered 20 July 2016. *Americanrhetoric* : website. URL: <https://americanrhetoric.com/speeches/convention2016/mikerepencernc2016.htm>. (дата звернення 25.11.2021)
69. Romney M. Faith in America, delivered 6 December 2007, College Station, TX. *Americanrhetoric* : website. URL: <https://americanrhetoric.com/speeches/mittromneyfaithinamerica.htm>. (дата звернення 25.11.2021)
70. Trump D.J.. Address to the people of Poland, delivered 6 June 2017, Krasiński Square, Warsaw, Poland. *Americanrhetoric* : website. URL: <https://americanrhetoric.com/speeches/donaldjtrumpwarsawspeech.htm>. (дата звернення 25.11.2021)

РЕФЕРАТ

Пояснювальна записка: 59 с., 70 джерел.

Об'єкт дослідження: промови історичних і сучасних політичних лідерів США і Великобританії.

Предметом дослідження: перекладацькі прийоми та трансформації англomовного тексту у мові перекладу.

Мета дослідження полягає у вивченні і аналізі лексичних та стилістичних особливості, які виникають при перекладі англomовних політичних промов українською та визначенні основних перекладацьких трансформацій та прийомів, які застосовуються при перекладі таких промов.

Методи дослідження: теоретичний аналіз, метод контекстуального та трансформаційного аналізу, порівняння та класифікація.

У **теоретичній частині** розглядається специфіка публіцистичного стилю у політичних промовах, докладно описані лінгвостилістичні характеристики англomовного політичного дискурсу і їх вплив на кінцевий переклад.

У **практичній частині** увага приділяється дослідженню перекладацьких трансформацій і прийомів, залучених при перекладі англomовних політичних промов, детально аналізуються тексти і переклади промов історичних і сучасних політичних лідерів та визначаються основні способи передачі особливостей таких текстів мовою перекладу.

Теоретична новизна полягає у послідовному систематичному дослідженню особливостей перекладу англomовних промов історичних і сучасних політичних лідерів з точки зору загальної теорії перекладу.

Практичне значення роботи полягає у тому, що отримані дані аналізу можуть слугувати матеріалом для вивчення студентам-перекладачам і при викладанні Практики перекладу з англійської мови.

Ключові слова: ПУБЛІЦИСТИЧНИЙ СТИЛЬ, ПОЛІТИЧНА ПРОМОВА, РИТОРИКА, ПОЛІТИЧНИЙ ДИСКУРС, ТРАНСФОРМАЦІЙНИЙ АНАЛІЗ, ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ.

SUMMARY

Diploma paper: 59 p., 70 sources.

The **object** of the research is speeches of historical and modern political leaders of the United States and Great Britain.

The **subject** of the research is translation techniques and transformations of English text in the target language.

The **purpose** of the research is to study and analyze lexical and stylistic features that can arise during translation of English political speeches into Ukrainian and to determine main translation transformations and techniques used in the translation of such speeches.

Methods of the research are presented by classification, transformation, contextual, theoretical, and comparative analysis.

The **foreword** describes the state of the problem, the tasks which are to be executed to achieve the purpose of the research.

The **theoretical section** considers the specifics of journalistic style in political speeches, describes in detail the linguistic and stylistic characteristics of English political discourse and their impact on the final translation.

The **practical section** focuses on the study of translation transformations and techniques involved in translating English political speeches, analyzes in detail the texts and translations of speeches of historical and modern political leaders and identifies the main ways to convey the features of such texts in translation.

The **practical value** of the present research resides in the fact that the data obtained from the analysis can serve as a material for students' practice in translation and for teachers for a practical course of English translation.

Key words: JOURNALISTIC STYLE, POLITICAL SPEECH, RHETORIC, POLITICAL DISCOURSE, TRANSFORMATION ANALYSIS, LINGUOSTYLISTIC CHARACTERISTICS.

Text reuse report No.1

Author: N. Yevhen

Checked by: N. Yevhen (svyjenixnaschokin2016@gmail.com / ID: 9610835)

Report presented by the Antiplagiat service - users.antiplagiat.ru

DOCUMENT INFORMATION

Document No.: 3
 Uploading start: 25.01.2022 02:05:42
 Uploading duration: 00:00:01
 Initial file name: specifics of translating of political speeches.txt
 Document: acym.txt
 Text size: 167 KB
 Number of characters: 84 875
 Number of words: 12 522

REPORT INFORMATION

Check start: 25.01.2022 02:05:43
 Check duration: 00:05:23
 Comment: not specified
 Search modules: ИИРЕПЕР Free

REUSE

17.5

ORIGINALITY

82.5

Reuse is a share of all found overlapping text fragments, with the exception of those categorized as citations by the system, as compared to the entire document size.

Self-citations refer to the share of text fragments (relative to the whole document) in the document being checked for reuse that are completely/partially identical to the text fragments from a source which was authored/co-authored by the individual whose document is being checked.

Citations are a share of overlapping text which has not been created by the respective author, but the system considered its use correct as compared to the entire document size. These include citations complying with the GOST standard, common phrases, text fragments found in legal and regulatory documentation source collections.

Overlapping text is a text fragment of the checked document which is identical or almost identical to a source text fragment.

Source is a document indexed by the system and contained in the search module which is used for check.

Originality is a share of text fragments in the checked document that have not been found in any checked sources as compared to the entire document size.

Reuse, self-citations, citations, and originality are separate indicators. Their sum is equal to 100%, with respect to the entire text of the checked document.

Please note that the system finds overlapping texts in the checked document and text sources indexed by the system. At the same time, the system is an auxiliary tool. Correctness and adequacy of reuse or citations, as well as authorship of text fragments in the checked document must be determined by the verifier.